

Република Србија
УПРАВНИ СУД

Билтен праксе Европског суда за људска права и Суда правде Европске уније у материји азила за период: 01.01.2024. – 30.06.2024.

Пракса Европског суда за људска права

Члан 2 (право на живот)

1. Назив случаја: *Alkhatib* и други против Грчке

Ознака предмета: 3566/16

Датум доношења пресуде: 16. јануар 2024.

Чињенице случаја: Случај се тиче операције пресретања на мору у којој је обалска стража отворила ватру на чамац који је превозио мигранте, тешко ранивши два путника, од којих је један касније преминуо. Догађај се десио у септембру 2014. године, у морском подручју Псеримоса. Обалска стража, са посадом од два човека, приметилa је глисер око 500 метара од североисточне обале острва Псеримос. Испаљено је укупно седам хитаца упозорења на заштићено поморско подручје и тринаест метака у мотор глисера. На броду је било четрнаест људи, и то дванаест држављана Сирије и два држављана Турске. Међу њима, два држављана Сирије су тешко повређена, један је погођен у раме, а други је погођен у главу и касније је преминуо.

Став ЕСЉП: Што се тиче процедуралног аспекта, ЕСЉП је подсетио да члан 2. ЕКЉП захтева од држава да спроведу ефикасну истрагу о наводима о кршењу те одредбе, која мора имати за циљ утврђивање чињеница, утврђивање да ли је употреба силе у овом случају била оправдана и ако јесте, идентификовање и санкционисање одговорних особа. Налази истраге морају бити засновани на савесној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних фактора. Такође, налази

морају бити подвргнути посебно строгој контроли када дође до губитка живота деловањем представника органа јавне власти. Суд је додао да су сви недостаци у истрази за последицу имали да је тешко утврдити узрок смрти или одговорност.

Што се тиче материјалног аспекта члана 2. ЕКЉП, ЕСЉП је поновио да употреба силе мора бити пропорционална и апсолутно неопходна како би се постигао циљ којем се тежи. Суд је прво утврдио да Грчка није успела да успостави адекватан законодавни оквир који регулише употребу потенцијално смртоносне силе у операцијама поморског надзора. Друго, утврдио је да обалска стража, која је могла претпоставити да је брод превозио путнике, није извршила неопходну предострожност како би осигурала да ће сваки ризик по живот бити минимизиран. Обалска стража је тако употребила прекомерну силу у контексту неизвесне регулативе употребе ватреног оружја. Суд је сматрао да Влада није доказала да је употреба силе била „апсолутно неопходна“ у смислу члана 2. став 2. ЕКЉП.

Образложење: У овом предмету Суд је разматрао оба аспекта члана 2. ЕКЉП, у којем је потврдио стандарде утврђене у ранијој јуриспруденцији ЕСЉП. Суд је нагласио да се члан 2. ЕКЉП примењује чак и ако је жртва преживела, будући да је употребљена сила била потенцијално смртоносна и да је чиста случајност што је њен живот спашен. Суд примењује да се ова судска пракса односи на случајеве у којима је сила, коју су припадници органа за спровођење закона употребили против подносиоца представке, довела његов живот у опасност. Суд је мишљења да, иако спорна повреда није одмах довела до смрти рођака подносиоца представке на дан инцидента, била је узрок озбиљног здравственог стања које је, по свој прилици, на крају довело до његове смрти.

Линк: [Alkhatib and others v. Greece](#)

Члан 2 (право на живот) и члан 3 (забрана тортуре)

2. Назив случаја: *J.A. и A.A. против Турске*

Ознака предмета: 80206/17

Датум доношења пресуде: 6. фебруар 2024.

Чињенице случаја: Случај се односи на брачни пар, ирачке држављане сунитске вере, и њихово четворо деце који су ушли у

Турску 2014. године са важећим туристичким визама, након што је ИСИС бомбардовао њихову кућу у Ираку. Они су поднели захтев за боравишну дозволу у Турској, али су ухапшени и против њих је издат налог за депортацију јер су у питању странци против којих је покренут кривични поступак. Они су потом поднели захтев за азил и оспорили налог за депортацију, али је и он одбијен, због потенцијалне могућности да уђу у зону сукоба у Сирији како би учествовали у терористичким активностима. Подносиоци представке су оспорили одлуку о одбијању пред Уставним судом, наглашавајући да су се као породица која живи на територији под контролом ИСИС-а у Ираку, плашили за своје животе и морали су да побегну због ризика од прогона због оружаног сукоба и постојеће претње коју представља ИСИС. Такође су споменули своје неслагање са ИСИС-ом и ирачком владом. Они су приложили неколико фотографија куће, наводно у њиховом власништву, која је уништена након што ју је бомбардовао ИСИС. И даље су тврдили да нису имали на располагању делотворан домаћи правни лек у вези са својим притужбама, посебно због немогућности да приступе информацијама и документима које су административни органи поднели Управном суду у Истанбулу. Они су такође затражили привремену меру у виду суспензију депортације. Суд им је доделио привремену меру, али је касније донета одлука којом је одбијен њихов захтев.

Став ЕСЉП: ЕСЉП је подсетио на обавезу држава да на адекватан начин процене ризик од злостављања у земљи порекла вршећи ригорозно испитивање захтева за азил. Суд је приметио да турска влада није успела да покаже да су административни органи на адекватан начин размотрили захтев подносилаца представке за азил, у светлу принципа садржаних у члановима 2. и 3. ЕКЉП. Суд је сматрао да турске власти нису показале да су подносиоци представке били обавештени о одбијању њихових захтева за азил, нити да су били уредно обавештени о било каквим налозима за депортацију. Штавише, Суд је приметио да процена Управног суда у Истанбулу није укључила било какву процену постојања стварног ризика од злостављања у Ираку. Слично томе, Уставни суд је пропустио да на одговарајући начин размотри наводе подносилаца представке о озбиљним разлозима за страх од прогона у случају депортације у Ирак, и није узео у обзир ситуацију у Ираку. Суд је, стога, утврдио да процена коју су извршиле турске власти у вези са релевантним чињеницама и ризиком којем би подносиоци представке били изложени након њиховог удаљења у Ирак није задовољила услове из чланова 2. и 3. ЕКЉП, те да је дошло до њихове повреде у процедуралном аспекту.

Образложење: Суд је поновио да је члан 2. ЕКЉП, који штити право на живот, једна од најосновнијих одредби Конвенције. Заједно са чланом 3, садржи једну од основних вредности демократских друштава Савета Европе. У контексту протеривања – где постоје значајни разлози

за веровање да би се особа, ако буде протерана, суочила са реалним ризиком од смртне казне, мучења или нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања у земљи порекла – и чланови 2. и 3. ЕКЉП подразумевају да држава уговорница не сме да протера ту особу. У контексту члана 3, Суд је сматрао да тврдња да постоје битни разлози за страх од ризика од поступања супротног тој одредби у случају депортације мора бити подвргнута пажљивој ревизији и независном и ригорозном испитивању, с обзиром да та одредба у апсолутном смислу забрањује мучење и нехумано или понижавајуће поступање или кажњавање.

Линк: [J.A. and A.A. v. Türkiye](#)

3. Назив случаја: B.S. против Турске

Ознака предмета: 14820/19

Датум доношења пресуде: 21. март 2024.

Чињенице случаја: Случај се односи на подносиатељку захтева за међународну заштиту која је напустила Иран и 4. марта 2017 легално ушла у Турску. Касније јој се у Турској придружио и син. Она је поднела неуспешан захтев за међународну заштиту у Турској на основу насиља и узнемиравања којем су она и син били изложени од стране њеног бившег супруга у Ирану, од којег се развела десет година раније. Након тога је издат налог за њену депортацију. Подносиатељка представке је оспорила налог тврдећи да би, ако буде депортована у Иран, била изложена стварном ризику од смрти или злостављања пошто је прешла из ислама у хришћанство и пошто је њен бивши муж обавестио иранске власти о њеном преображењу. Њен случај је одбацио Управни суд у Трабзону. Она је потом Уставном суду поднела захтев за привремену меру која је одбијена као очигледно неоснована. Важно је напоменути и да је турским властима накнадно представљена тврдња подносиатељке представке да се она преобратила у хришћанство након уласка у Турску.

Став ЕСЉП: Суд је утврдио да се од турских власти тражило да прво процене да ли је конверзија подносиатељке представке била стварна и да ли је постигла одређени ниво уверљивости, озбиљности, кохезије и важности, а затим да процене да ли би била у опасности од третмана који је у супротности са члановима 2. и 3. Конвенције повратком у Иран. У овом случају, Суд је утврдио да би дошло до повреде чланова 2. и 3. ЕКЉП у њиховом процедуралном аспектима ако би подносиатељка представке била враћена у Иран без процене турских власти о њеном наводном преображењу и последицама које из тога произлазе.

Образложење: ЕСЉП је прво приметио да, иако је подносиатељка представке тврдила да је домаћим властима у више наврата скренула пажњу на своју наводну конверзију, много пре издавања налога за депортацију, она није додала никакво објашњење или пропратну документацију која показује да је то заиста учинила. С тим у вези, Суд такође примећује да је њена крштеница издата након што је против ње издат налог за депортацију и само осам дана пре него што је тражила поништење тог налога пред Управним судом у Трабзону. Штавише, док је навела да ју је сестра први пут упознала са хришћанством 2016. године и да је прешла у хришћанство након доласка у Турску у марту 2017. године, она није изнела ниједан аргумент у вези с тим током њеног интервјуа од 6. јула 2017. године. Суд је даље приметио да иако није споменула конверзију током почетног поступка за азил, турске власти су биле у обавези да процене да ли је конверзија била истинска, те да ли је била у ризику од повратка у земљу порекла. Тако није било ни ригорозне провере њеног аргумента о потенцијалним ризицима.

Линк: [B.S. v. Türkiye](#)

Члан 3 (забрана тортуре)

4. Назив случаја: А. И. и други против Грчке

Ознака предмета: 13958/16

Датум доношења пресуде: 18. јануар 2024.

Чињенице случаја: Случај се тиче три авганистанска подносиоца представке, оца који је патио од здравствених проблема (патио је од цисте на куку због чега је подвргнут операцији) и његово двоје малолетне деце (од 4 и 7 година). Они су 25. фебруара 2016. године регистровани у Центру Филакио за пријем и идентификацију. Од марта до маја 2016. боравили су у кампу Идомени. Током њиховог боравка, услови живота су били тешки, камп је био пренасељен, санитарни и хигијенски услови су били неадекватни, а помоћ у храни недовољна, што је довело до погоршања здравственог стања подносилаца представке. Иако су грчке власти биле свесне њихове угрожености, нису добили потребну медицинску помоћ током боравка у кампу.

Став ЕСЉП: ЕСЉП је сматрао да су услови живота у кампу Идомени довели подносиоце представке у ситуацију која представља нехумано и понижавајуће поступање. Стога, узимајући у обзир њихову рањивост, претходну судску праксу, извештаје неколико организација и извештај објављен 26. априла 2016. након посете специјалног представника

Генералног секретара Савета Европе за миграције и избеглице на локацији Идомени у марту 2016. године, Суд је утврдио да је Грчка прекршила члан 3. Конвенције (ставови 48–57 пресуде).

Образложење: Суд се осврнуо на своје раније предмете против Грчке у којима је утврдио да су у кампу Идомени лица подвргнута нехуманом третману. Суд се даље позивао на своју судску праксу у вези са прихватам малолетника (са и без пратње), напомињући да је важно имати на уму да је екстремна рањивост детета одлучујући фактор и да има предност над разматрањима која се односе на статус илегалног имигранта.

Линк: [A.I. and others v. Greece](#)

5. Назив случаја: *O.R.* против Грчке

Ознака предмета: 24650/19

Датум доношења пресуде: 23. јануар 2024.

Чињенице случаја: Случај се тиче малолетника без пратње, који је стигао у Грчку у новембру 2018. и након месец дана поднео захтев за међународну заштиту. Између новембра 2018. и маја 2019. постао је бескућник, без приступа основним правима и без постављеног законског старатеља. Он наводи да је подвргнут веома стресним и неприкладним условима живота. По његовом сведочењу, није имао приступ безбедном и одговарајућем смештају, због чега је био приморан да проведе неколико ноћи напољу на тргу Агиос Пантелејмонас у Атини и да је неколико дана био смештен у претрпаним кућама, у друштву одраслих мушкараца. Он такође помиње да је спавао неколико ноћи, без одобрења, у камповима Скарамагас и Малакаса, било на земљи у собама резервисаним за одрасле мушкарце, или на отвореном, из страха да ће га власти приметити. Рекао је да је био бескућник током зимских месеци и да је патио од хладноће и лошег времена. Он је даље тврдио да није имао воду за пиће, храну или грејање и да није имао приступ топлој води или тоалету, објашњавајући да због тога није могао да брине о својој хигијени и физичком и менталном здрављу. Он је посебно нагласио да није имао приступ образовању и другим активностима за малолетне особе. Такође је тврдио да су га у два наврата сексуално узнемиравале одрасле особе, због чега је имао психичке проблеме и да је узалуд тражио психолошку подршку. Тврдио је да је осећао страх, несигурност, очај и усамљеност због равнодушности власти, због чега је сматрао да у овом периоду није имао приступ достојанственом животу.

Став ЕСЉП: ЕСЉП је, подсећајући на своју претходну судску праксу која се односи на рањивост малолетних подносилаца представке, услове живота подносилаца захтева за азил у Грчкој и апсолутну природу члана 3. ЕКЉП, закључио да се подносилац представке нашао у посебно тешкој ситуацији. Штавише, није му постављен законски старатељ, што је у супротности са правним оквиром у Грчкој. Стога је ЕСЉП утврдио да је подносилац представке између новембра 2018. и маја 2019. изложен неприхватљивој несигурности с обзиром на свој статус подносиоца захтева за азил и малолетника без пратње, чиме је прекршен члан 3. Конвенције (ставови 69–70). Суд је истакао да је свестан сложености задатка који је стављен пред домаће власти, посебно с обзиром на број малолетника без пратње који су улазили у земљу у релевантно време. Међутим, имајући у виду апсолутну природу члана 3, ово не може ослободити државу од њених обавеза. ЕСЉП је посебно узео у обзир да је ситуација у којој се подносилац представке нашао била посебно озбиљна и да је скоро шест месеци живео тако да није могао да подмири ниједну од својих најосновнијих потреба, да није био у стању да се прехрани, опере или смести, и да је стога био у екстремној материјалној оскудици, иако је држава имала обавезу да му обезбеди пристојне материјални услови.

Образложење: ЕСЉП је у бројним приликама нагласио да одређено поступање мора достићи минимални ниво озбиљности да би потпадало под забрану члана 3. ЕКЉП. Процена овог минимума је релативна и зависи посебно од трајања третмана, његових физичких или психичких ефеката, као и од пола, старости и здравственог стања жртве. Узето заједно са чланом 3, обавеза наметнута чланом 1. ЕКЉП државама уговорницама налаже да гарантују лицима под својом јурисдикцијом права и слободе садржане у Конвенцији и захтева од њих да предузму мере да спрече њихово подвргавање мучењу или нехуманом или понижавајућем поступању или кажњавању. Члан 3, у комбинацији са чланом 1. ЕКЉП, мора стога омогућити ефикасну заштиту, посебно деце и других угрожених људи, и укључити разумне мере за спречавање злостављања за које су власти знале, или су морале знати.

Линк: [O.R. v. Greece](#)

6. Назив случаја: *U.* против Француске

Ознака предмета: 53254/20

Датум доношења пресуде: 13. фебруар 2024.

Чињенице случаја: Случај се односи на мушкарца чеченског порекла, коме је статус избеглице одобрен 22. маја 2012. године. Након

кривичне пресуде, 18. априла 2016. године, Француска канцеларија за заштиту избеглица и лица без држављанства (ОФПРА) одузела је подносиоцу представке избеглички статус због озбиљне претње по националну безбедност коју представља његово присуство у Француској. Ову одлуку је потврдио Национални суд за азил (ЦНДА) 26. јула 2019. године. Одређено је да је земља повратка Русија и одлучено је да подносилац представке буде задржан у притвору до његовог повратка.

Став ЕСЉП: Суд је, прво, навео да је свестан потешкоћа са којима се државе сусрећу у заштити свог становништва од терористичког насиља и потребе да државе покажу чврстину према онима који доприносе терористичким актима. Без обзира на то, заштита предвиђена чланом 3. ЕКЉП је апсолутна, а присилно удаљење би било у супротности са Европском конвенцијом о људским правима када постоје суштински разлози за веровање да ће дотична особа бити подвргнута забрањеном третману у земљи порекла, чак и ако се сматра да та особа представља претњу по националну безбедност. Суд је поновио своју судску праксу и указао да ситуација у Чеченији није таква да би повратак у Русију представљао повреду члана 3. ЕКЉП. Подносилац представке је морао да покаже да је било суштинског разлога за веровање да би он био у опасности од злостављања у смислу члана 3. ЕКЉП, ако буде враћен у Русију. Стога је закључио да извршење налога за враћање подносиоца представке не би резултирало кршењем члана 3. ЕКЉП.

Образложење: Суд је поновио да се процена таквог ризика мора извршити на индивидуалној основи. На туженој држави је да отклони све сумње у вези са тим. У овом случају, Суд је утврдио да су француске власти извршиле потпуно и темељно испитивање ситуације подносиоца представке у свакој фази поступка за спровођење налога за удаљење у Русију. Суд је затим закључио да подносилац представке није показао да постоје суштински разлози за веровање да ће се, ако се врати у Русију, суочити са стварним и присутним ризиком да буде подвргнут третману супротно члану 3 Конвенције.

Линк: [U. v. France](#)

7. Назив случаја: *A. D.* и други против Шведске

Ознака предмета: 22283/21

Датум доношења пресуде: 7. мај 2024.

Чињенице случаја: Случај се односио на албанску породицу, коју чине родитељи и троје деце. Породица је у децембру 2018. године

поднела захтев за међународну заштиту у Шведској. Они су тврдили да су у опасности од прогона од стране недржавних актера у Албанији и да албанска држава није у могућности да их заштити. Отац је радио као полицајац од 1998. године и био је укључен у полицијски рад на заустављању производње и трговине канабисом. Он је поднео оставку у новембру 2018, а породица је убрзо након тога напустила Албанију јер је најстарија ћерка била жртва покушаја отмице од стране тројице непознатих маскираних мушкараца 3. октобра 2017. године, што ју је истрауматизовало и касније довело до њене депресије. Такође су била два друга инцидента, током 2017-2018. године. Једном приликом је пуцано на улазна врата породичне куће, а другом приликом у близини њихове куће експлодирала је ручна бомба. Нису знали ко стоји иза ових инцидентата, али је отац веровао да је то резултат његовог рада на сузбијању канабиса. Подносиоци представке нису пријавили ове инциденте албанској полицији, или било ком другом органу за спровођење закона у Албанији. Нису веровали органима за спровођење закона због распрострањене корупције. Сматрали су да би подношење полицијске пријаве погоршало њихову ситуацију и довело породицу у још већу опасност. Тврдили су да су неки људи убијени у свом родном граду, укључујући бившег полицајца и његову супругу. Шведска агенција за миграције одбацила је захтев за међународну заштиту подносилаца представке с обзиром да су албанске власти предузеле мере против корупције у албанској полицији и да су имале општу способност и вољу да заштите своје грађане. Агенција за миграције издала је налог за депортацију у Албанију, који је потврдио и Суд за миграције. Подносиоци захтева су 3. јула 2019. године поднели неуспешан захтев за боравишну дозволу и поновно испитивање случаја, због чега су се жалили на кршење члана 3. ЕКЉП јер би повратком у Албанију били изложени ризику да буду малтретирани од стране недржавних актера, а албанске власти не би могле да им пруже адекватну заштиту.

Став ЕСЉП: У овом случају, Суд је приметио да су се и Агенција за миграције и процена Суда за миграције углавном фокусирали на доступност државне заштите. Зато је пронађено да је корупција и даље распрострањено питање у Албанији и да су потребни даљи напори да се она реши. Међутим, у светлу недавних извештаја, ЕСЉП је сматрао да се капацитет албанских власти да заштите свој народ не може сматрати недовољним за ширу јавност у Албанији. Суд је указао да је Албанија, чланица Савета Европе и држава уговорница ЕКЉП, учинила заједничке напоре да реши ова питања у реформама које су уведене и предузете мере за побољшање способности и интегритета органа за спровођење закона. На пример, основана су и функционишу специјализована тела за борбу против корупције и организованог криминала, у току су процеси провере за судије и тужиоце, спроводе се редовне полицијске операције против криминалних организација и постоје примери истрага, хапшења и осуда у случајевима који се односе

на корупцију и организовани криминал. Тако се не може сматрати ни генерално недовољним за све особе које су на мети криминалне организације. Суд је утврдио да није доказано да албанске власти нису у стању, или не желе да избегну било какав ризик од злостављања од стране недржавних актера, са којима се наизглед суочавају подносиоци представке пружањем одговарајуће заштите. Као резултат тога, Суд је утврдио да нема кршења члана 3. ЕКЉП.

Образложење: Због апсолутног карактера загарантованог права, члан 3. ЕКЉП примењује се не само на опасност која долази од државних органа, већ и када опасност потиче од лица или група лица која нису јавни функционери. Међутим, мора се показати да је ризик стваран и да власти државе порекла нису у могућности да избегну ризик пружањем одговарајуће заштите. ЕСЉП је, у складу са својом претходном судском праксом, указао да у случају да опасност потиче од недржавних актера, мора се показати да је ризик стваран и да власти земље порекла нису у могућности да избегну ризик пружањем одговарајуће заштите. Суд је навео да процена постојања таквог ризика нужно мора бити ригорозна и да треба да буде адекватна и довољно поткрепљена домаћим материјалима, као и материјалом који потиче из других поузданих и објективних извора.

Линк: [A.D. and Others v. Sweden](#)

Члан 3 (забрана тортуре) и члан 5 (заштита безбедности)

8. Назив случаја: *A. R.* и други против Грчке

Ознака предмета: 59841/19

Датум доношења пресуде: 18. април 2024.

Чињенице случаја: Предмет се односи на услове живота и медицинску помоћ у прихватно-идентификационим центрима (РИЦ) у Грчкој за три подносиоца захтева за азил, који су дошли на грчка острва током 2019. године. Након што је отпуштена из притворског центра на Косу, првој подносиоци представке, А.Р., дата је картица за тражиоце азила у служби за азил у Пили РИЦ-у и њен боравак је ограничен на острво Кос. Обавестила је службу за азил да нема смештај, али јој није понуђена помоћ, нити је упућена администрацији Пили РИЦ-а. Почела је да живи одмах изван РИЦ-а, без приступа објектима или помоћи скоро 6 недеља. Други подносилац представке,

М.А., био је 79-годишњи мушкарац који је боловао од дијабетеса и хроничног срчаног обољења. Након доласка у РИЦ, подносилац представке је прошао медицински преглед, регистрацију и процедуру идентификације и покренуо је поступак за азил. Смештен је у привремени шатор постављен ван пренатрпаних контејнера за смештај. Због лоших услова, касније је пребачен у смештајни контејнер и смештен је у објект за самосталан живот. Трећи подносилац представке, В.А., остао је на Самосу. Ситуацију у РИЦ-у је обележила велика пренасељеност, недостатак приступа медицинским и санитарним објектима, недовољно снабдевање храном, недостатак безбедности и висока стопа криминала. Подносилац представке је боловао од хроничног хепатитиса Б који је био познат властима, али није лечен у овом периоду.

Став ЕСЉП: Након подсећања на своју претходну судску праксу у којој су сажети општи принципи у вези са животним условима подносилаца захтева за азил, ЕСЉП је утврдио да су животни услови троје подносилаца представке супротни члану 3. ЕКЉП. У погледу трећег подносиоца представке, ЕСЉП је даље утврдио да је дошло до кршења члана 3. ЕКЉП због недостатка одговарајућег лекарског надзора и адекватног лечења његовог озбиљног здравственог стања познатог властима најмање 10 месеци.

Прва подносиатеља представке се жалила и на повреду члана 5. став 2. ЕКЉП јер није обавештена на језику који разуме о разлозима њеног притвора. Суд је приметио да се у овом предмету стране не слажу да ли је летак у било ком тренутку дат подносиатељки представке, али како он није достављен ЕСЉП, а имајући у виду и ранију судску праксу против Грчке, установљена је повреда члана 5. став 2. ЕКЉП.

Линк: [A.R. and Others v. Greece](#)

9. Назив случаја: *Muhammad* против Грчке

Ознака предмета: 14606/20

Датум доношења пресуде: 25. април 2024.

Чињенице случаја: Предмет се односио на притвор подносиоца представке у Имиграционом центру Ватопед-Ормилија између 5. августа 2018. и 24. септембра 2019. Он је био у притвору више од месец дана, у просторијама које по својој природи нису прилагођене потребама дужег боравка у затвору.

Став ЕСЉП: ЕСЉП је прво приметио да су услови притвора подносиоца представке били осредњи јер су притвореници имали мање од 3 м², а притвор је карактерисао недостатак свежег ваздуха и недовољно

вежбања на отвореном. ЕСЉП је потом подсетио на своју претходну судску праксу у којој је, у сличним ситуацијама, утврдио кршење члана 3. ЕКЉП с обзиром да су полицијске станице места која су предвиђена за смештај људи у кратком временском периоду. Дакле, периоди истражног притвора у полицијским станицама у трајању од једног до три месеца у супротности су са чланом 3. ЕКЉП. Сходно томе, Суд је у овом случају утврдио да је дошло до повреде члана 3. ЕКЉП у погледу услова притвора подносиоца представке. Што се тиче притужби подносиоца представке на основу члана 5. став 1. ЕКЉП, Суд је утврдио да ове притужбе или нису испуниле критеријуме прихватљивости наведене у члановима 34. и 35. ЕКЉП, или да нису откриле било какву повреду права и слободе садржане у ЕКЉП или њеним протоколима, због чега није утврђена ова повреда.

Линк: [Muhammad v. Greece](#)

Члан 3 (забрана тортуре) и члан 8 (право на приватност)

10. Назив случаја: *W.S.* против Грчке

Ознака предмета: 65275/19

Датум доношења пресуде: 23. мај 2024.

Чињенице случаја: Случај се односи на малолетника без пратње из Авганистана, који је поднео захтев за међународну заштиту у Грчкој током 2019. године. Већ 30. децембра 2019. године, ЕСЉП је донео привремене мере у циљу пребацивања подносиоца представке у смештај који нуди услове пријема који су у складу са чланом 3. ЕКЉП. Након контакта са тужиоцем за малолетнике, подносилац представке се 5. јануара 2020. године пријавио у полицијску станицу у Омонији, пре него што је пребачен у полицијску станицу Колонос, где је задржан у полицијском притвору до 22. јануара 2020. године. Подносиоцу представке је дијагностикована шуга. Док је био у притвору, након покушаја самоубиства, ЕСЉП је донео привремене мере, наложивши Грчкој да предузме све неопходне кораке да подносиоцу представке гарантује одговарајућу медицинску и психијатријску помоћ и да обезбеди да буде смештен у окружењу које је компатибилно његовом здравственом стању. Тужилац за малолетнике је одбио да подносиоца представке пребаци у болницу због заразне болести, а тек 23. јануара 2020. је пребачен у смештајни објект „ИНОИ“. Он се жалио на повреду члана 3. ЕКЉП, као и на повреду члана 8. у вези са процесуирањем његовог захтева за међународну заштиту, што је представљало ризик

повреде његовог права на спајање породице са његовим ујаком у Уједињеном Краљевству.

Став ЕСЉП: Суд је прво указао на услове живота у Грчкој у ситуацији екстремне неимаштине, и подсетио је на своју претходну судску праксу која се односи на услове притвора малолетника без пратње смештених у „заштитном притвору“ у полицијским станицама у Грчкој. Суд је приметио да су у овом случају власти биле обавештене, најмање од 17. децембра 2020, о посебној ситуацији подносиоца представке као малолетника без пратње без стабилног смештаја, без приступа основним потрепштинама и без сталног законског старатеља. Суд је даље приметио да је подносилац представке био препуштен сам себи од 17. децембра 2019. до 4. јануара 2020. године, пре него што је приведен у „заштитни притвор“ у полицијској станици, где је боравио од 5. јануара до 22. јануара 2020. Суд је, стога, приметио да подносилац представке није смештен на начин који је прилагођен његовој личној ситуацији све до 23. јануара 2020. године, односно више од пет недеља након подношења захтева за међународну заштиту. Подсећајући да је утврдио повреду члана 3. ЕКЉП у сличним ситуацијама и након што је испитао доказе који су му достављени, Суд је закључио да је у овом случају дошло до повреде члана 3. ЕКЉП. Што се тиче повреде члана 8. ЕКЉП, по мишљењу Суда, грчке власти су ефикасно испитале и спровеле поступак у вези са захтевом подносиоца представке за спајање породице. Суд је, стога, сматрао да његова притужба у овом делу није довољно поткрепљена.

Образложење: ЕСЉП је нагласио да је већ приметио да се државе, које се налазе на спољним границама Европске уније, сусрећу са значајним потешкоћама у суочавању са све већим приливом миграната и тражилаца азила. Међутим, с обзиром на апсолутну природу члана 3, ово не може ослободити државу њених обавеза у вези са овом одредбом. ЕСЉП је узео у обзир да су власти биле обавештене о конкретној ситуацији подносиоца представке и његовом осетљивом положају.

Линк: [W.S. v. Greece](#)

11. Назив случаја: *T.K. и други против Грчке*

Ознака предмета: 16112/20

Датум доношења пресуде: 18. јануар 2024.

Чињенице случаја: Случај се односи на малолетника без пратње из Сијера Леонеа, који је поднео захтев за међународну заштиту у Грчкој.

По доласку на Самос 25. октобра 2019. године, подносилац представке није могао да предочи документе у којима се наводи његов датум рођења и стога су га грчке власти регистровале као пунолетно лице, иако је тврдио да је рођен 16. августа 2002. године. Због тога му није постављен законски старатељ, подносилац представке није премештен у одговарајући смештај за малолетнике без пратње, већ је живео у тешким условима и није имао приступ психолошкој помоћи која му је била потребна. Подносилац представке је у фебруару 2020. године доставио оригиналну копију извода из матичне књиге рођених на енглеском језику, коју су издале власти Сијера Леонеа 11. октобра 2018. године. Пошто извод из матичне књиге рођених није био званично преведен на грчки и није био легализован од стране конзуларних власти Сијера Леонеа, грчке власти су посумњале у оригиналност документа и захтевале су од подносиоца представке да прође кроз поступак процене узраста. Дана 5. марта 2020. године, директор Регионалне канцеларије за азил Самоса наложио је поступак процене старости. Након три дана је подвргнут лекарским прегледима, на основу којих је констатовано да је у питању малолетник. Датум рођења подносиоца представке је измењен и тада му је додељен статус избеглице.

Став ЕСЉП: ЕСЉП је сматрао да грчке власти, због кашњења у покретању поступка процене старости и неименовања законског старатеља, нису показале дужну ревност и нису испуниле своју обавезу да заштите подносиоца представке у својству малолетног лица без пратње који је тражио међународну заштиту у Грчкој. Суд је, стога, утврдио повреду права подносиоца представке на приватни и породични живот према члану 8. Конвенције (ставови 24-25). ЕСЉП је такође утврдио кршење члана 3. ЕКЉП због тешких материјалних услова у кампу на Самосу, који су довели до нехуманог и понижавајућег поступања. Коначно, ЕСЉП је утврдио повреду члана 13. у вези са члановима 8. и 3. Конвенције због непостојања делотворног правног лека у вези са поступком процене старости, пропустом да се именује законски старатељ и условима живота на Самосу.

Образложење: ЕСЉП је сматрао да је прикладно испитати притужбу по основу члана 8. ЕКЉП због изостанка заштитних мера за подносиоца представке, јер није признат као малолетник без пратње (*Darboe и Samara против Италије*, представка бр. 5797/17, пресуда од 21. јула 2022, ставови 110-111 и ставови 143-144). Суд је нарочито подсетио да се примењује начело претпоставке малолетништва у случају сумње, што подразумева и обезбеђење процесних гаранција до окончања исхода поступка у вези са утврђивањем узраста и именовањем старатеља.

Линк: [T.K. and others v. Greece](#)

Члан 5 (слобода и безбедност личности)

12. Назив случаја: *Gazati* против Белгије

Ознака предмета: 30190/18

Датум доношења одлуке: 25. јануар 2024.

Чињенице случаја: Случај се односи на држављанина Судана, који је 13. новембра 2017. године поднео захтев за међународну заштиту у Белгији. Он је био у притвору од 10. септембра 2017. године, упркос озбиљном психичком стању које је захтевало психолошку подршку. Притвор је окончан 22. децембра 2017. године, када му је одобрен статус избеглице.

Став ЕСЉП: Суд је приметио да су спорне мере притвора усвојене у циљу спровођења удаљења подносиоца представке и да спадају у основ наведен у члану 5. став 1. (ф) ЕКЉП, да постоји правни основ за налог о притвору према домаћем закону, да су белгијске власти препознале посебне потребе подносиоца представке у вези са његовим здравственим стањем и да је сваки од затворених центара у којима је био пружао медицинску и психолошку подршку. Суд је утврдио да је подносилац представке имао користи од психолошке подршке током свог притвора и одбацио је ову представку као неприхватљиву, не налазећи кршење ЕКЉП.

Линк: [Gazati v. Belgium](#)

13. Назив случаја: *M.H.* и *S.B.* против Мађарске

Ознака предмета: 10940/17, 15977/17

Датум доношења пресуде: 22. фебруар 2024.

Чињенице случаја: Предмет се тиче двојице малолетних подносиоца представке који су се налазили у притвору у Мађарској. Они су ушли у Мађарску 2016. године и првобитно су се изјаснили као пунолетни, али су се убрзо након тога изјаснили као малолетна лица и затражили су да им се процени узраст.

Првом подносиоцу представке, држављанину Авганистана, издат је налог за депортацију и једногодишња забрана уласка због илегалног преласка границе. Истог дана, изразио је жељу да поднесе захтев за азил, након чега је налог за депортацију суспендован. Канцеларија за имиграцију и држављанство (ОИИ) наредила је да се задржи у притвору за тражиоце азила и одлучила је да не врши процену узраста пошто је подносилац представке првобитно навео да је пунолетан. ОИИ је такође навео да ако подносилац представке може да докаже своју старост предочавањем личних докумената, процена старости може бити извршена о његовом трошку. После подношења личних докумената којима је доказао да је малолетан, укинута му је притвор.

Други подносилац представке је пакистански држављанин кога су мађарске власти ухапсиле. Поднео је захтев за азил у Мађарској, и ОИИ је одредио да буде задржан у притвору за тражиоце азила. Обустављен му је поступак за азил до трансфера у Бугарску. Касније је подносилац представке изјавио да је малолетан и поднео је захтев да буде смештен у отворену прихватну установу, а затим је затражио да му се процени узраст. Оба захтева су мађарске власти одбиле. Бугарске власти су навеле да су подносиоца представке регистровале као малолетника и да стога не може бити враћен у Бугарску. ОИИ је покренуо поступак процене старости којим је закључено да је подносилац представке малолетан. Сходно томе, ОИИ је окончао и његов притвор за азил.

Став ЕСЉП: Након указивања на општа начела у вези са чланом 5. став 1. ЕКЉП и начела релевантна за притвор деце миграната, ЕСЉП је пронашао да је Мађарска прекршила члан 5. став 1. ЕКЉП у вези са притвором првог подносиоца представке (од 4. до 5. августа 2016. године) и другог подносиоца представке (од 23. јуна до 23. августа 2016. године), односно након што су подносиоци представке обавестили власти о томе да су малолетни. Суд је подсетио на своју праксу у којој се наводи да екстремна рањивост детета има предност над разматрањима у вези са његовим/њеним статусом нерегуларног мигранта. Суд је утврдио да су домаће власти пропустиле да реагују експедитивно и уз дужну пажњу у најбољем интересу детета, као и да је притвор био произвољан и да није спроведен у доброј вери, након што је утврђено да су подносиоци представке малолетни. У овом предмету је узет у обзир и извештај Мађарског хелсиншког комитета од 18. августа 2016. године о посети која је спроведена у Притворском центру Кишкунхалаш. Чак тринаест тражилаца азила је тврдило да су малолетни. Један број је известио да их је ОИИ обавестио да се процена старости може извршити само ако плате процедуру. ОИИ је изјавио да ако лекар током имиграционог поступка утврди да је лице које тражи међународну заштиту малолетно, то ће бити прихваћено. Што се тиче процене старосне доби, истакнуто је да је пракса да се од оних који траже међународну заштиту захтева да плате за поступак када су доследно изјављивали да су пунолетни. ОИИ је покрио трошкове поступка процене старости када је лице које је тражило међународну

заштиту, а које је прво тврдило да је пунолетно, након што је приведено, изјавило да је малолетно на почетку поступка за азил.

Образложење: Суд је нагласио да је један од општих принципа утврђен у пракси да ће притвор бити „арбитраран“ тамо где је, упркос поштовању слова националног закона, постојао елемент лоше вере или разочарења. И налог за притвор и извршење притвора морају бити истински у складу са сврхом ограничења из члана 5. став 1. ЕКЉП. Поред тога, мора постојати однос између основа дозвољеног лишења слободe и места и услова притвора. Ово се односи и оцену да ли је притвор био неопходан за постизање наведеног циља, што укључује и питање доступности блаже мере, као и питање равнотеже између важности обезбеђења. Притвор се, стога, мора извршити у доброј вери; мора бити уско повезан са сврхом спречавања неовлашћеног уласка лица у земљу; место и услови притвора треба да буду одговарајући, имајући у виду да се „мера не примењује на оне који су учинили кривична дела, већ на странце који су, често у страху за своје животе, побегли из своје земље“; и дужина притвора не би требало да прелази ону која је разумно потребна за остварење жељене сврхе.

Линк: [M.H. and S.B. v. Hungary](#)

14. Назив случаја: L. против Мађарске

Ознака предмета: 6182/20

Датум доношења пресуде: 21. март 2024.

Чињенице случаја: Случај се односи на држављанку Сирије, која је ушла у Мађарску 30. децембра 2018. и којој је одређен притвор због коришћења лажног пасоша. Током интервјуа са аеродромском полицијом, дала је тачне податке о свом идентитету, након чега је упућена у Канцеларију за азил и имиграцију (ИАО). Она је обавестила ИАО да је поднела захтев за азил у Грчкој, због чега је стављена у притвор чекајући трансфер у Грчку. Ипак, утврђено је да је Мађарска одговорна за разматрање захтева за азил подносиољке представке, која је потом затражила азил у Мађарској. Окружни суд у Нирбатору продужавао јој је притвор два пута, сматрајући да се мање рестриктивне мере не могу предузети јер не говори језик, нема путне исправе, нити везу у земљи, њена породица би могла да јој организује поновно илегално напуштање Мађарске; а постојала је и опасност од бекства. Подносиољки представке је 10. јула 2019. одбијен захтев за азил, али је ова одлука у међувремену поништена и одређен јој је

смештај у транзитној зони Томпа, с обзиром да је трајање њеног притвора за азил достигло максимално законом прописано трајање од шест месеци.

Став ЕСЉП: ЕСЉП је, након што је утврдио да притвор подносиоце представке потпада под члан 5. став 1 (ф) ЕКЉП, поновио да свако лишавање слободе мора бити законито. Суд је подсетио и да лишавање слободе не сме бити произвољно. По мишљењу Суда, само трајање притвора може изазвати забринутост. У овом случају, Суд је приметио да је први период притвора подносиоце представке имао за циљ да обезбеди њен трансфер у Грчку. Међутим, како је утврђено да неће бити враћена у Грчку, период притвора од 11. до 27. марта 2019. године био је лишен правног основа. Пошто није било релевантних доказа који би утврдили опасност од бекства, нити било каквих индиција да није сарађивала са властима, и како власти нису правилно размотриле алтернативе притвору, Суд је утврдио да је продужење притвора било незаконито. Суд је даље утврдио да је аргумент на основу којег је одлучено о продужењу притвора 23. маја 2019. године, због претње по националну безбедност, било потпуно непоткрепљено. Суд је стога утврдио повреду члана 5. став 1. ЕКЉП.

Образложење: Суд је нагласио да када је у питању „законитост“ притвора, укључујући и питање да ли је испоштована „процедура прописана законом“, ЕКЉП се прво позива на национално право и прописује обавезу поштовања материјалних и процедуралних правила националног права. Усклађеност са националним правом, међутим, није довољна: члан 5. став 1. ЕКЉП додатно захтева да свако лишавање слободе треба да буде у складу са сврхом заштите појединца од произвољности. Такође, дужина притвора не би требало да премаши разумно потребну сврху којој се тежи.

Линк: [L. v. Hungary](#)

15. Назив случаја: *M.B.* против Холандије

Ознака предмета: 71008/16

Датум доношења пресуде: 23. april 2024.

Чињенице случаја: Случај се односи на држављанина Сирије који је ушао у Холандију у октобру 2015. године и поднео захтев за међународну заштиту. Након што је прошао разговор за регистрацију, подносиоцу представке је обезбеђен смештај у прихватном центру за тражиоце азила. Он је убрзо ухапшен због сумње да је учествовао у терористичкој организацији и одређен му је истражни затвор.

Првостепени суд га је осудио на десетомесечни притвор. Пуштен је у септембру 2016. године, али је одмах стављен у имиграциони притвор до процене његовог захтева за азил јер је представљао претњу по јавни поредак. Позивајући се на члан 5. став 1. ЕКЉП, подносилац представке је навео да је ова одлука била незаконита и произвољна.

Став ЕСЉП: ЕСЉП је прво утврдио да је притвор подносиоца представке имао јасан правни основ у националном законодавству и имао је за циљ да спречи његов неовлашћени улазак, што потпада под делокруг члана 5. став 1. (ф) ЕКЉП. ЕСЉП је затим утврдио да је притвор подносиоца представке био произвољан јер није постојала довољно блиска веза између имиграционог притвора и сврхе спречавања неовлашћеног уласка подносиоца представке. Суд је подсетио да наведени члан дозвољава само имиграциони притвор да би се спречио неовлашћени улазак, или да би се извршила депортација. У конкретном случају, ЕСЉП је сматрао да је имиграциони притвор несразмеран, чак и непотребан, јер су многи кораци потребни за процену захтева за азил могли бити предузети током кривичноправног притвора, без потребе да се подносилац представке накнадно задржи у имиграционом притвору. Суд је, стога, закључио да се одлука о одређивању имиграционог притвора не може сматрати законитом, те је у супротности са чланом 5. став 1. ЕКЉП.

Образложење: Суд је поновио да члан 5. ЕКЉП гарантује једно од основних људских права, односно заштиту појединца од произвољног мешања државе у његово/њено право на слободу. Лишавање слободе је дозвољено само у случају једне од ситуација наведених у подставовима (а) до (ф) члана 5 став 1. ЕКЉП. Суд се у овом предмету ослонио на Препоруку Rec (2003)5 Комитета министара Савета Европе, усвојену 2003. године, у којој се, између осталог, наводи: *„Циљ притвора није кажњавање тражилаца азила. Мере притвора... могу се прибегавати само у следећим ситуацијама: (а) када се њихов идентитет, укључујући држављанство, у случају сумње мора проверити, посебно када су тражиоци азила уништили своје путне или личне исправе или користили лажна документа у циљу довођења у заблуду власти државе домаћина; (б) када се морају утврдити елементи на којима се заснива захтев за азил који се, у одсуству притвора, не би могли добити; (ц) када треба донети одлуку о њиховом праву да уђу на територију дотичне државе; или (д) када заштита националне безбедности и јавног реда то захтева. ... Мере притвора тражилаца азила треба применити тек након пажљивог испитивања њихове неопходности у сваком појединачном случају. Те мере треба да буду специфичне, привремене и непроизвољне и да се примењују у најкраћем могућем року. Такве мере треба да се спроводе како је прописано законом и у складу са стандардима утврђеним релевантним међународним инструментима и судској пракси Европског суда за људска права. ... Алтернативне и незатворске мере, изводљиве у*

појединачном случају, треба размотрити пре него што се прибегне мерама притвора. ...”

Линк: [M.B. v. the Netherlands](#)

Члан 8 (право на приватни и породични живот)

16. Назив случаја: *Dabo* против Шведске

Ознака предмета: 12510/18

Датум доношења пресуде: 18. јануар 2024.

Чињенице случаја: Случај се односи на држављанку Сирије којој је у марту 2016. године одобрен азил у Шведској. Те године је уведен Закон о привременим ограничењима, који захтева од признатих избеглица да докажу да имају довољан приход и смештај у захтеву за спајање породице, ако је захтев поднет више од три месеца од признавања статуса избеглице. У новембру 2016. године, прва супруга и петоро деце подносиоца представке поднели су захтев за боравишну дозволу на основу спајања породице. Њихове пријаве су одбијене јер подносилац представке у то време није могао да испуни услов из новог закона, пошто му још увек није била призната диплома лекара, зашта му је било потребно да на шведском положи тест како би доказао своје квалификације. Након тога је кренуо на часове шведског како би могао да положи тест за лиценцу.

Став ЕСЉП: Подсећајући на своје претходне одлуке, а посебно на стандарде наведене у предмету *М.А. против Данске* [BB] (представка бр. 6697/18, пресуда од 9. јула 2021. године), Суд је сматрао да је суштина питања да ли су шведске власти успоставиле правичну равнотежу, у зависности од свог поља слободне процене, између супротстављених интереса, с једне стране интереса подносиоца представке да се поново сједини са члановима његове породице, а с друге стране интереса држава да контролишу имиграцију у општем интересу економског благостања земље. Узето је у обзир да су шведске власти одбиле захтев за спајање породице, прво зато што није поднет у року од три месеца након што је подносиоцу представке одобрен азил, што би га изузело од испуњавања услова за издржавање, а друго зато што подносилац представке није испуњавао услов у складу са захтевом за издржавање. ЕСЉП је поновио да државе уговорнице

ЕКЉП имају широку слободу процене при одлучивању да „након што буду ослобођене било каквог захтева за издржавање у трајању од три месеца, избеглице треба да задовоље такав услов када накнадно траже спајање породице, те да овај захтев није "неразуман" (став 105). Суд је додао да су власти успоставиле правичну равнотежу између интереса подносиоца представке и интереса државе у смислу контроле имиграције (став 121). Суд је, стога, утврдио да Шведска није прекршила члан 8. ЕКЉП тиме што је одбила захтев за спајање породице подносиоца представке.

Образложење: У овом предмету, поднесак је поднела и комесарка Савета Европе за људска права, која се осврнула на извештај из 2016. године *„Време је за Европу да добије право на интеграцију миграната“*, у којој је спајање породице идентификовано као кључни фактор за промовисање ефикасне интеграције миграната у државама чланицама Савета Европе. Осврнула се и на извештај из 2017. године *„Остваривање права на спајање породице избеглице у Европи,“* у којем су подвучени негативни ефекти продужене раздвојености породице на остављене чланове породице, посебно тамо где је лице глава породице. Документ из 2017. је такође препоручио продужење рокова за избеглице да поднесу захтев за спајање породице, а да не подлежу захтевима за издржавање. Уочено је да се особе које траже спајање породице могу суочити са проблемима у проналажењу чланова породице, прибављању потребних докумената и организовању путовања чланова породице у амбасаде, тако да је немогуће испоштовати кратке рокове. Комесарка је препоручила укидање временског ограничења, или у најмању руку његову примену уз довољну флексибилност како би се осигурало да избеглицама није ефективно ускраћена могућност брзог спајања породице, и тако суочене са дуготрајним раздвајањем породице. Штавише, Комесарка је сматрала да ако државе чланице Савета Европе инсистирају на наметању захтева за издржавање, треба да их примењују флексибилно и од случаја до случаја. Посебно је нагласила да је кључно да такви захтеви не доведу до непотребног продужења породичног раздвајања, посебно када су у питању деца. Из овог образложења произлази да пресуда ЕСЉП није у складу са овим препорукама.

Линк: [Dabo v. Sweden](#)

**Члан 8 (право на приватни и породични живот)
и члан 1 Протокола бр. 7 (заштита у поступку протеривања
странаца)**

17. Назив случаја: *Mirzoyan* против Чешке Републике

Ознака предмета: 15117/21, 15689/21

Датум доношења пресуде: 16. мај 2024.

Чињенице случаја: Предмет се тиче одбијања чешких власти и судова да продуже дугорочну боравишну дозволу подносиоцу представке у пословне сврхе и да издају дугорочну боравишну дозволу из породичних разлога. Подносилац представке, држављанин Русије, рођен 1966. године, живи у Карловим Варима, у Чешкој, од 2006. године са супругом, држављанком Јерменије, и њихово четворо деце, држављанима Русије. У Чешкој је живео прво на основу визе за боравак дужи од деведесет дана, а затим на основу дозволе за дужи боравак издате у вези са његовим пословним активностима у земљи. Дана 26. августа 2009. године одобрена му је дуготрајна боравишна дозвола у пословне сврхе, која је важила до 25. августа 2011. године. Након тога је имао интервју за продужење боравка и 2012. је његов захтев одбијен. Ова одлука је "пала" пред судовима, да би Министарство унутрашњих послова поново више пута доносило захтеве од одбијању продужења боравка. Супруга подносиоца представке и деца рођена 2002, 2007. и 2010. године имају стални боравак у Чешкој од 2013. Његов најстарији син, рођен 1993. године, такође је живео у Чешкој са дуготрајном боравишном дозволом одобреном у пословне сврхе. Дана 28. маја 2020. године, ћерка подносиоца представке рођена 2002. године стекла је чешко држављанство. Његови захтеви за продужење дозволе боравка су одбијени на основу тога што се сматрало да он представља претњу по националну безбедност и јавни ред, а на основу поверљивих докумената који су делимично доступни адвокату подносиоца представке, али нису обелодањени самом подносиоцу представке. Подносилац представке се жалио на повреду члана 8. ЕКЉП и члана 1. Протокола бр. 7.

Став ЕСЉП: ЕСЉП је пронашао да, иако није донета званична одлука о протеривању, горе наведена одбијања су лишила подносиоца представке законског права да остане у Чешкој Републици и стога су ометала његово право на поштовање породичног живота. Суд је приметио да су, ослањајући се на поверљиве информације, које нису биле доступне подносиоцу представке и које су биле само делимично доступне његовом адвокату, органи управе значајно ограничили подносиочева процедурална права како би одбацили захтев за издавање боравишне дозволе. Међутим, ЕСЉП је приметио да су чешки судови имали приступ овим поверљивим документима, сматрали су да они не испуњавају неопходне квалитативне захтеве и стога су

затражили додатне детаље како би закључили да су поверљиве информације биле довољне у смислу коначности, тачности и поузданости. ЕСЉП је закључио да је разумљиво да подносиоцу представке и његовом заступнику није омогућен приступ релевантним поверљивим информацијама, с обзиром на потенцијалне импликације по националну безбедност и ризик од откривања оперативних активности полиције. Стога, ЕСЉП је утврдио да је судски поступак подносиоцу представке понудио довољне гаранције као противтежу ограничењима његових процесних права и да га није лишио могућности да ефикасно оспори тврдње извршне власти да су национална безбедност и јавни ред у питању. ЕСЉП је такође сматрао да су домаће власти на адекватан начин узеле у обзир породичне везе подносиоца представке и уравнотежиле релевантне интересе који су у питању, без прекорачења границе слободне процене која им је дата. ЕСЉП је закључио да овим није дошло до кршења члан 8. став 1. ЕКЉП, нити до повреде члана 1. Протокола бр. 7.

Образложење: ЕСЉП је узео у обзир и члан 12. став 3. Директиве Савета 2003/109/ЕЗ од 25. новембра 2003. о статусу држављана трећих земаља који имају дугорочни боравак, пре доношења одлуке о протеривању дуготрајног резидента, што је могуће према ставу 1, искључиво када он/она представља стварну и довољно озбиљну претњу јавној политици или јавној безбедности. Државе чланице ће узети у обзир следеће факторе: (а) трајање боравка на њиховој територији; (б) године дотичне особе; (ц) последице по дотичну особу и чланове породице; и (д) везу са земљом пребивалишта, или одсуство везе са земљом порекла. Суд је узео у обзир и да према пракси Суда правде ЕУ, да би судско преиспитивање гарантовано чланом 47. Повеље о основним правима у ЕУ било делотворно, дотично лице мора бити у могућности да утврди разлоге на којима се заснива одлука донета у вези са њим/њом, било читањем саме одлуке или тражењем и добијањем обавештења о тим разлозима, не доводећи у питање овлашћење надлежног суда да захтева од дотичног органа да пружи те информације (*Penarroja Fa*, CJEU, C-372/ 09 и C-373/09, пресуда од 17. марта 2011. године, и *Gaidarov*, CJEU, C-430/10, пресуда од 17. новембра 2011. године), тако да му омогући да одбрани своја права у најбољим могућим условима и да, уз пуно знање о релевантним чињеницама, одлучи да ли има смисла да се обрати надлежном суду. Међутим, ако се, у изузетним случајевима, национални орган противи прецизном и потпуном откривању основа за одлуку, позивајући се на разлоге државне безбедности, надлежни суд мора да има на располагању и примењује, у току судске ревизије коју спроводи, технике које задовољавају легитимне безбедносне бриге о природи и изворима информација и потребу да се појединцу пружи довољно процедуралне правде.

Линк: [Mirzoyan v. The Czech Republic](#)

Члан 4 Протокола бр. 4 (забрана колективног протеривања)

18. Назив случаја: *K. P. против Мађарске*

Ознака предмета: 82479/17

Датум доношења пресуде: 18. јануар 2024.

Чињенице случаја: Случај се односи на малолетног подносиоца представке који је ушао у Мађарску 1. јуна 2017. године, а затим у Аустрију 3. јуна 2017. године. Он је потом враћен у Мађарску, задржан у полицији где је изразио спремност да поднесе захтев за азил, али је протеран 5. јуна 2017. године заједно са два друга лица у Србију. Влада је оспорила да је он поднео захтев за азил, јер је ту могућност имао само у транзитним зонама. С друге стране, подносилац представке је тврдио да није могао да комуницира са полицијом јер је разумео само курдски, а да му није помогао одговарајући преводилац.

Став ЕСЉП: Суд је прво приметио да је удаљење подносиоца представке извршено без икакве одлуке или испитивања његове ситуације. Влада није изнела ниједан аргумент који би показао да је у време удаљења подносиоца представке поступак за легалан улазак, који му је био на располагању, био ефикасан. Суд је, стога, закључио да је његово удаљење било колективне природе и да је представљало колективно протеривање, које је у супротности са чланом 4. Протокола бр. 4 (ставови 7–10). Даље, ЕСЉП је приметио изузетну рањивост подносиоца представке, који је био малолетник без пратње, и нагласио да би то морало да има предност у односу на његов статус ирегуларног мигранта. Коначно, утврдио је да подносиоцу представке није понуђен никакав ефикасан правни лек да оспори ово протеривање, што је било у супротности са чланом 13. ЕКЉП у вези са чланом 4. Протокола бр. 4.

Образложење: Суд је сматрао да су чињенице овог случаја врло сличне оним у предмету *Shahzad против Мађарске* (представка бр. 12625/17, пресуда од 8. јула 2021. године), где је ЕСЉП утврдио да је удаљење подносиоца представке, које се догодило у августу 2016. године, представљало повреду члана 4. Протокола бр. 4 уз ЕКЉП јер је спроведено у одсуству било какве формалне одлуке или испитивања ситуације подносиоца представке. Суд је, такође, утврдио да се једини начин легалног уласка у Мађарску – наиме преко две транзитне зоне –

није могао сматрати ефикасним с обзиром на ограничени приступ (дневна квота) и недостатак било какве формалне процедуре праћене одговарајућим заштитним мерама које регулишу пријем појединачних миграната (ставови 60-67).

Линк: [K.P. v. Hungary](#)

19. Назив случаја: *Sherov* и други против Пољске

Ознака предмета: 54029/17

Датум доношења пресуде: 4. април 2024.

Чињенице случаја: Предмет се односи на четири подносиоца представке, држављане Таџикистана, који су више пута покушавали, од децембра 2016. до фебруара 2017. године, да уђу у Пољску на украјинском граничном прелазу. Сваки пут им је одбијен улазак након разговора са граничарима, забележеним у сажетку службене белешке коју нису ни прочитали ни потписали, и враћали су се у Украјину. Подносиоци представке су тврдили да су приликом сваког покушаја изразили жељу да поднесу захтев за међународну заштиту јер су били у опасности од политичког прогона у Таџикистану.

Став ЕСЉП: ЕСЉП је подсетио на своју претходну праксу у којој су сажета општа начела у вези са забраном протеривања и враћања подносилаца захтева за азил у контексту забране понижавајућег поступања, као и принципа који се тичу процедуралних гаранција и обавеза државе која протерује. Суд је утврдио да одсуство било каквог поступка у којем би се могли испитати захтеви за међународну заштиту подносилаца представке и њихово удаљење у Украјину без икакве процене да ли је држава пријема безбедна за њих и да ли ће имати приступ ефикасном и адекватном азилу, крши процедурални аспект члана 3. ЕКЉП. Након што је приметио да је у сличним ситуацијама утврдио да је одлука којом се одбија улазак подносилаца представке у Пољску представљала „протеривање“ у смислу члана 4. Протокола бр. 4 уз ЕКЉП, Суд је сматрао да су одлуке којима се подносиоцима представке одбија улазак у Пољску донете без одговарајућег разматрања њихових појединачне ситуације. Ове одлуке су пре биле део шире политике одбијања захтева за међународну заштиту на пољско-украјинској граници и враћања у Украјину. Ово је представљало „колективно протеривање“, које је у супротности са чланом 4. Протокола 4. Коначно, пошто жалба на одлуке којима се одбија улазак подносиоцима представке није имала аутоматски суспензивно дејство, Суд је утврдио да је дошло до повреде члана 13. ЕКЉП у вези са чланом 3. ЕКЉП и чланом 4. Протокола 4.

Образложење: Општи принципи који се односе на забрану протеривања и враћање тражилаца азила у контексту забране понижавајућег или нехуманог поступања, као и принципи који се тичу процедуралних гаранција и обавеза државе која протерује, сажети су у *М.К. и други против Пољске* (представка бр. 40503/17 и још 2, 23. јул 2020). ЕСЉП је посебно приметио да се тачан садржај обавеза државе која протерује према ЕКЉП може разликовати у зависности од тога да ли подносиоце представке удаљује у земљу порекла или у трећу земљу. У случајевима када власти одлуче да удаље тражиоце азила у трећу земљу, ЕСЉП је навео да то оставља нетакнуту одговорност државе уговорнице у погледу њене обавезе да их не депортује ако су доказани значајни разлози за веровање да би их то изложило, директно (то јест, у тој трећој земљи) или индиректно (на пример, у земљи порекла или другој земљи), третману супротном, посебно, члану 3. ЕКЉП. Сходно томе, Суд је указао да када држава уговорница настоји да удаљи тражиоца азила у трећу земљу, а да не испита основаност захтева за азил, главно питање за органе који протерују је да ли ће појединац имати приступ адекватном поступку азила у трећој земљи. То је зато што земља која удаљава делује на основу тога да ће трећа земља, која прима захтев, испитати меритум захтева за азил, ако се такав захтев упути релевантним властима те земље.

Линк: [Sherov and Others v. Poland](#)

* * *

Пракса Суда правде Европске уније

1. Назив случаја: *W.S. против Intervyuirasht organ na Darzhavna agentsia za bezhantsite pri Ministerskia savet*

Ознака предмета: C-621/21

Датум доношења одлуке: 16. јануар 2024.

Чињенице случаја: Особа *W.S.* је турска држављанка која припада курдској етничкој групи, она је сунитска муслиманка и разведена је. У Бугарску је законито стигла 2018. године. Након тога се придружила члану своје породице у Берлину, где је поднела захтев за међународну заштиту. Одлуком ДАБ-а, донетом на захтев немачких органа, бугарски органи су поново прихватили особу *W.S.* у сврху разматрања њеног захтева за међународну заштиту. Током три испитивања која је ДАБ спровео, особа *W.S.* је изјавила да је присилно склопила брак у узрасту од шеснаест година и да је имала три ћерке. Њен брачни партнер ју је тукао током њиховог брачног живота а њена биолошка породица, која је знала за ту ситуацију, није јој помогла. *W.S.* је побегла из свог брачног дома, склопила је верски брак и родила је сина из тог брака. Након што је напустила Турску, службено се развела од свог првог супруга, упркос његовом противљењу. Због тих разлога је изразила страх да ће је њена породица убити ако се врати у Турску. *W.S.* је ДАБ-у поднела правноснажну одлуку турског суда који је прогласио њен развод, као и тужбу коју је поднела против свог супруга, своје биолошке породице и породице свог супруга, у вези с којом се у записнику наводе претеће телефонске поруке које јој је супруг послао. Такође је доставила одлуку турског суда којом је смештена у кућу за жене жртве насиља, у којој се није осећала сигурно. ДАБ је одбио захтев за међународну заштиту сматрајући, с једне стране, да разлози на које се она позвала како би напустила Турску, нарочито дела насиља у породици или претње смрћу од стране њеног супруга и чланова њене биолошке породице, нису релевантни за одобрење тог статуса јер се не могу повезати ни с једним од разлога за прогон. Уз то, особа *W.S.* није изјавила да је жртва дела прогона због свог пола. С друге стране, сматрао је да она не испуњава услове који се у ту сврху захтевају, с обзиром на то да „ни службени органи ни одређене групе нису против подносиоце захтева предузеле радње које држава не може да контролише“, и да је „била жртва напада о којима уопште није обавестила полицију и о којима није поднела пријаву те је [...] законито напустила Турску“. Пресудом коју је потврдио Врховни управни суд Бугарске, а која је постала правноснажна, Управни суд у Софији је одбио тужбу коју је *W.S.* поднела против поменуте одлуке. *W.S.* је

поднела, на основу нових доказа, накнадни захтев за међународну заштиту, позивајући се на основани страх од прогона од стране недржавних актера због своје припадности „[одређеној] друштвеној групи“, односно групи жена које су жртве насиља у породици и жена које би могле бити жртве „злочина из части“. Тврдила је да је турска држава не може бранити од тих недржавних актера те је истакла да би је њен повратак у Турску изложио „злочину због части“ или присилном браку и, према томе, повреди чланова 2. и 3. ЕКЉП-а. У прилог том захтеву поднела је као нови доказ одлуку турског кривичног суда којом се њен бивши супруг осуђује на казну затвора у трајању од пет месеци због кривичног дела претње извршеног против ње. Та казна је изречена као условна осуда с роком проверавања од пет година, узимајући у обзир претходну неосуђиваност, личне околности и прихватање наведене казне. Наведеном захтеву је приложила чланке из новина у којима се наводе насилна убиства жена у Турској. Осим тога, као нову околност истакла је повлачење Републике Турске из Истанбулске конвенције. ДАБ је одбио да поново покрене поступак одобравања међународне заштите поводом накнадног захтева особе *W.S.*, уз образложење да она није навела ниједан важан нови елемент у вези са својом личном ситуацијом или државом порекла. ДАБ је нагласио да су јој турски органи у више наврата помагали те су изразили спремност да јој помогну свим законским средствима.

Став Суда правде ЕУ: Члан 10. став 1. тачку (д) Директиве 2011/95/ЕУ о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или особа без држављанства за остваривање међународне заштите треба тумачити на начин да се, у зависности од околности у земљи порекла, може сматрати да жене те земље као целина као и ограниченије групе жена које имају додатну заједничку карактеристику припадају „одређеној друштвеној групи“, као „разлог за прогон“ који може довести до признавања статуса избеглице.

Члан 9. став 3. Директиве 2011/95 треба тумачити на начин да, када подносилац захтева тврди да страхује од прогона од стране недржавних актера у својој земљи порекла, није нужно да се утврди веза између једног од разлога за прогон наведених у члану 10. ставу 1. те директиве и таквих дела прогона, ако се таква веза може утврдити између једног од тих разлога за прогон и недостатка заштите од тих дела од стране даваоца заштите из члана 7. става 1. наведене директиве.

Члан 15. тачке (а) и (б) Директиве 2011/95 треба тумачити на начин да појам „озбиљна неправда“ обухвата стварну претњу коју трпи подносилац захтева да ће га због наводног кршења културних, верских или традиционалних норми члан његове породице или његове заједнице убити или га подвргнути делима насиља те да тај појам стога може довести до признавања статуса супсидијарне заштите у смислу члана 2. тачке (г) те директиве.

Образложење: С обзиром на недоумице које је бугарски суд изразио у погледу релевантности Конвенције УН о елиминацији свих облика дискриминације према женама и Истанбулске конвенције за тумачење члана 10. става 1. тачке (д) Директиве 2011/95, важно је појаснити, с једне стране, да су, иако Унија није уговорница прве конвенције, све државе чланице ратификовале ту конвенцију. Конвенција о елиминацији свих облика дискриминације према женама се тако налази међу одговарајућим уговорима из члана 78. става 1. УФЕУ-а, у складу с којима треба тумачити ту директиву, нарочито њен члан 10. став 1. тачку (д). Осим тога, према уводној изјави 17. наведене директиве, у погледу поступања с особама које су обухваћене њеним подручјем примене, државе чланице везане су обавезама прописаним инструментима међународног права којих су исте уговорнице, укључујући посебно оне које забрањују дискриминацију, међу којима је поменута Конвенција. Комитет за укидање свих облика дискриминације према женама, који је одговоран за праћење примене Конвенције, појаснио је да се том конвенцијом јача и допуњује међународни систем правне заштите за жене и девојчице, укључујући у оквиру који се односи на избеглице. С друге стране, што се тиче Истанбулске конвенције која обавезује Унију од 2023., важно је нагласити да се том конвенцијом утврђују обавезе које су обухваћене подручјем примене члана 78. става 2. УФЕУ-а, којим се законодавац Уније овлашћује да донесе мере које се односе на заједнички европски систем азила, као што је Директива 2011/95. Стога је наведена конвенција, с обзиром на то да је повезана с азилом и забраном присилног удаљења или враћања, такође део одговарајућих уговора из члана 78. става 1. УФЕУ-а. У тим околностима, одредбе те директиве, посебно њен члан 10. став 1. тачку (д), треба тумачити поштујући Истанбулску конвенцију, иако је одређене државе чланице, међу којима је Република Бугарска, нису ратификовале. У том погледу треба истаћи, с једне стране, да се чланом 60. ставом 1. Истанбулске конвенције одређује да родно засновано насиље над женама треба признати као облик прогона у смислу члана 1. одељка А тачке 2. Женевске конвенције. С друге стране, чланом 60. ставом 2. уговорницама се налаже да осигурају да се родно осетљиво тумачење прида сваком од основа за прогон из Женевске конвенције те да се, када се утврди да постоји могућност прогона по једном или више основа, подносиоцима захтева призна статус избеглице.

Што се тиче првог услова за утврђивање „одређене друштвене групе“, који је предвиђен у члану 10. ставу 1. тачки (д) првом подставу Директиве 2011/95, односно да дели бар једно од три идентификациона обележја из те одредбе, потребно је истаћи да чињеница да је особа женског пола представља урођену особину и стога је довољна да се испуни тај услов. То не искључује могућност да жене које деле додатно заједничко обележје као што је, на пример, друга урођена особина или заједничко порекло које се не може изменити, као што је то посебна породична ситуација, или пак својство или уређење које је толико битно

за идентитет или свест да се од тих жена не би смело захтевати да га се одрекну, могу такође припадати „одређеној друштвеној групи” у смислу члана 10. става 1. тачке (д) Директиве 2011/95. С обзиром на информације из одлуке којом је упућен захтев за претходну одлуку, треба посебно истаћи да се чињеница да су жене избегле присилни брак или, у погледу венчаних жена, да су напустиле своје домове, може сматрати „заједничким [пореклом] које се не може изменити” у смислу те одредбе. Што се тиче другог услова за утврђивање „одређене друштвене групе”, који се односи на „самосталан идентитет” групе у земљи порекла, потребно је утврдити да друштво које окружује жене може на њих различито гледати те им се може признати самосталан идентитет у том друштву, нарочито због друштвених, моралних или правних правила која се примењују у њиховој земљи порекла. Тај други услов за утврђивање такође испуњавају жене које имају додатно заједничко обележје, када друштвена, морална или правна правила која се примењују у њиховој земљи порекла доводе до тога да због тог заједничког обележја те жене друштво које их окружује сматра другачијим. У том контексту треба појаснити да је на држави чланици о којој је реч да одреди које је друштво које је окружује релевантно за оцену постојања те друштвене групе. То се друштво може у целини односити на трећу земљу порекла подносиоца захтева за међународну заштиту или бити више ограничено, примера ради на део територије или становништва те треће земље. Припадност одређеној друштвеној групи треба утврдити независно од дела прогона у смислу члана 9. наведене директиве, којих чланови те групе могу бити жртве у земљи порекла. Међутим, дискриминација или прогон особа које деле заједничко обележје може бити релевантан чинилац када, како би се проверило да ли је испуњен други услов за утврђивање друштвене групе предвиђен чланом 10. ставом 1. тачком (д) Директиве 2011/95, треба оценити да ли је предметна група различита с обзиром на друштвене, моралне или правне норме земље порекла о којој је реч. То тумачење потврђује тачка 14. Смерница УНХЦР-а о међународној заштити бр. 2 о „припадности одређеној друштвеној групи” у оквиру члана 1. одељка А тачке 2. Женевске конвенције. Према томе, за жене се у целини може сматрати да припадају „одређеној друштвеној групи” у смислу члана 10. става 1. тачке (д) Директиве 2011/95 ако се утврди да су оне у својој земљи порекла због свог пола изложене физичком или психичком насиљу, укључујући сексуално насиље и насиље у породици. За жене које одбијају присилни брак, кад се таква пракса може сматрати друштвеном нормом унутар њиховог друштва, или ако престанком тог брака крше такву норму, може се сматрати да припадају друштвеној групи са самосталним идентитетом у својој земљи порекла ако су због тих понашања стигматизоване и изложене осуди друштва које их окружује, а која доводи до њиховог друштвеног искључења или дела насиља.

Линк: [W.S. против Intervyuirasht organ na Darzhavna agentsia za bezhantsite pri Ministerskia savet](#)

2. Назив случаја: *C.R., G.F., T.Y. против Landeshauptmann von Wien*

Ознака предмета: C-560/20

Датум доношења одлуке: 30. јануар 2024.

Чињенице случаја: Особа Р.И., рођена 1999., стигла је у Аустрију као малолетник без пратње и поднела је захтев за међународну заштиту. Савезна канцеларија за имиграцију и азил одобрила је особи Р.И. статус избеглице. Три месеца и један дан након доставе наведене одлуке, особе *C.R* и *G.F.*, Р.И.-јеви родитељи, као и особа *T.Y.*, његова пунолетна сестра, поднели су Амбасади Републике Аустрије у Сирији захтеве за улазак и боравак у Аустрији у сврху спајања породице с Р.И.-јем. У тренутку подношења тих захтева особа Р.И. још увек је била малолетна. Међутим, амбасада је одбила те захтеве уз образложење да је особа Р.И. током поступка спајања породице постала пунолетна. Особе *C.R.*, *G.F.* и *T.Y.* поднеле су гувернеру савезне земље у Бечу захтеве за издавање дозвола боравка у сврху спајања породице с особом Р.И. У ту сврху особе *C.R.* и *G.F.* позвале су се на права која имају на основу Директиве 2003/86, док је особа *T.Y.* свој захтев засновала на члану 8. ЕКЛП-а. Гувернер је одбио те захтеве уз образложење да нису поднети у року од три месеца од дана када је особи Р.И. одобрен статус избеглице.

Став Суда правде ЕУ: Члан 10. став 3. тачку (а) Директиве о праву на спајање породице треба тумачити на начин да се њиме родбини малолетног избеглице без пратње у првом степену директне узлазне линије не налаже да захтев за улазак и боравак у сврху спајања породице с потоњим поднесу у одређеном року како би право на спајање породице могли заснивати на наведеној одредби и на тај се начин користити повољнијим условима који су њоме предвиђени, ако је тај избеглица још увек малолетан на дан подношења тог захтева, а постане пунолетан током поступка спајања породице.

Члан 10. став 3. тачку (а) Директиве 2003/86 треба тумачити на начин да се њиме захтева да се пунолетној сестри малолетног избеглице без пратње, која је држављанка треће земље и која због тешке болести у потпуности и трајно зависи од помоћи својих родитеља, одобри издавање дозволе боравка ако би одбијање издавања те дозволе боравка довело до тога да се том избеглици одузме његово право на спајање породице с његовом родбином у првом степену директне узлазне линије које је додељено том одредбом.

Члан 10. став 3. тачку (а) Директиве 2003/86 треба тумачити на начин да држава чланица не може захтевати да, како би могао да оствари право на спајање породице са својом родбином у првом степену директне узлазне линије на основу те одредбе, малолетни избеглица без пратње или његова родбина у првом степену директне узлазне линије испуњавају услове предвиђене чланом 7. ставом 1. те директиве, и то независно од тога да ли је захтев за спајање породице поднет у року предвиђеном у члану 12. ставу 1. трећем подставу наведене директиве.

Образложење: Када би право на спајање породице из члана 10. става 3. тачке (а) Директиве 2003/86 зависило од тренутка у којем надлежни национални орган формално донесе одлуку којом се признаје статус избеглице дотичној особи те, стога, од веће или мање брзине којом тај орган обрађује захтев за међународну заштиту, био би доведен у питање корисни учинак те одредбе и то би било противно не само циљу те директиве – који се састоји у подстицању спајања породице и пружања у том погледу посебне заштите избеглицама, нарочито малолетницима без пратње – него и начелима једнаког поступања и правне сигурности. Осим тога, треба истаћи да се та иста разматрања *a fortiori* примењују на ситуацију у којој малолетник без пратње постане пунолетан током поступка спајања породице, а не током поступка азила. Тако се такав малолетни избеглица може позвати на члан 10. став 3. тачку (а) Директиве 2003/86 како би остварио право на спајање породице са својим родитељима на основу повољнијих услова предвиђених том одредбом а да дотична држава чланица не може одбити захтев за спајање породице због тога што избеглица у питању више није малолетан на дан доношења одлуке о том захтеву. Из судске праксе произлази да се захтевом за поштовање таквог рока настоји избећи опасност од могућности позивања на право на спајање породице без икаквог временског ограничења у ситуацији у којој је избеглица постао пунолетан већ током поступка азила, дакле још и пре подношења захтева за спајање породице. Међутим, као што је то истакла Европска комисија, таква опасност не постоји ако дотични избеглица постане пунолетан током поступка спајања породице. Уз то, с обзиром на циљ члана 10. става 3. тачке (а) Директиве 2003/86, који се састоји посебно у подстицању спајања малолетних избеглица без пратње с њиховим родитељима, како би им се гарантовала јача заштита због њихове посебне рањивости, захтев за спајање породице на основу те одредбе не може се сматрати неблаговременим ако је поднет када је дотични избеглица још увек био малолетан. Стога, узимајући у обзир тај циљ, рок за подношење таквог захтева не може да почне да тече пре него што дотични избеглица постане пунолетан. На основу тога, све док је избеглица малолетан, његови родитељи могу на основу члана 10. става 3. тачке (а) Директиве 2003/86 да поднесу захтев за улазак и боравак у сврху спајања породице а да при том нису у обавези да

поштују рок за остваривање повољнијих услова предвиђених том одредбом.

Линк: [C.R., G.F., T.Y. против *Landeshauptmann von Wien*](#)

3. Назив случаја: А.А. против *Bundesrepublik Deutschland*

Ознака предмета: C-216/22

Датум доношења одлуке: 8. фебруар 2024.

Чињенице случаја: А.А. је сиријски држављанин. Поднео је захтев за азил у Немачкој након што је, према сопственим наводима, напустио Сирију, боравио у Либији и потом прешао Италију и Аустрију како би ушао у Немачку. Током разговора у Канцеларији за азил навео је да је служио војни рок у Сирији те да је ту земљу напустио због страха да ће бити поново позван у војску или ухапшен ако одбије да испуни своју војну обвезу. Након његовог одласка из Сирије, отац га је обавестио да су му војни органи упутили позив. Канцеларија му је одобрила супсидијарну заштиту, али је одбила да му одобри статус избеглице. Канцеларија је своју одлуку образложила тиме да се не може претпоставити да је сиријска држава тумачила његово иселавање као противљење режиму. Наиме, с једне стране, он је потицао из регије у којој су се у тренутку његовог одласка бориле сиријска војска, Слободна сиријска војска и Исламска држава. С друге стране, с обзиром на то да је, према сопственим речима, напустио Сирију пре него што је позван да се придружи сиријској војсци, нема разлога да се сматра да би га у његовој земљи сматрали дезертером или противником режима. А.А. је након тога Канцеларији поднео нови захтев за азил, односно „накнадни захтев” у смислу члана 2. тачке (q) Директиве 2013/32. Свој захтев је у суштини засновао на пресуди *Bundesamt für Migration und Flüchtlinge* (Војна служба и азил) (C-238/19, EU:C:2020:945). Тврдио је да та пресуда представља „промену правне ситуације” у смислу националних одредби и да је стога Канцеларија дужна да мериторно испита његов накнадни захтев. Та промена се базира на чињеници да се наведеном пресудом предвиђа тумачење правила о терету доказивања које је повољније за тражиоце азила од оног усвојеног у националној судској пракси за такве тражиоце који су побегли из своје земље како би избегли војну обвезу. Наведена промена произлази из формулације коју је употребио Суд, према којој у одређеним околностима постоји „снажна претпоставка” да је одбијање служења војске повезано с једним од разлога за прогон из члана 10. Директиве 2011/95. Канцеларија је одбацила накнадни захтев за азил као недопуштен. Образложила је ту одлуку наводећи да наведена пресуда Суда правде ЕУ не подразумева да тај захтев треба мериторно испитати.

Наиме, будући да се А.А. само позвао на ту пресуду у прилог свом накнадном захтеву, нису били испуњени услови из националних одредаба и одредаба Уније за ново разматрање његовог захтева за азил. А.А. је потом поднео тужбу за поништење одлуке Управном суду у Сигмарингену, као и захтев за признавање статуса избеглице. Тај суд је истакао да, на основу одредбе члана 71. става 1. Закона о праву на азил и члана 51. става 1. тачке 1. Закона о управном поступку, ако држављанин треће земље након коначног одбијања првог захтева за азил поднесе накнадни захтев, орган одлучивања мора поново покренути поступак ако се чињенична или правна ситуација на којој се заснива управни акт накнадно измени у корист дотичне особе. Што се тиче промене „правне ситуације” у смислу тих одредби, примећује да према тумачењу преовладавајуће националне судске праксе само промена примењивих одредби начелно може бити обухваћена тим појмом, али не и судска одлука попут одлуке Суда. Наиме, судска одлука ограничена је на тумачење и примену релевантних одредби које су биле на снази у тренутку доношења одлуке о претходном захтеву, а да их притом не мења. Међутим, суд који је упутио захтев наводи да одлуке Савезног уставног суда које се односе на опсег основног права на азил могу изузетно представљати промене „правне ситуације” у смислу наведених одредби.

Став Суда правде ЕУ: Члан 33. став 2. тачку (д) и члан 40. став 2. и 3. Директиве 2013/32/ЕУ о заједничким поступцима за признавање и одузимање међународне заштите треба тумачити на начин да свака пресуда Суда Европске уније, укључујући пресуду која се ограничава на тумачење одредбе права Уније која је већ била на снази у тренутку доношења одлуке о претходном захтеву, представља нови елемент у смислу тих одредби, независно од датума њеног доношења, ако значајно повећава вероватност да подносилац захтева испуњава услове за добијање међународне заштите. Члан 46. став 1. тачку (а) подтачку ii. Директиве 2013/32/ЕУ треба тумачити на начин да се њиме допушта, али не и захтева, то да државе чланице овласте своје судове, када поништавају одлуку којом се накнадни захтев одбацује као недопуштен, да сами одлуче о том захтеву а да га при том не морају вратити на разматрање органу одлучивања, под условом да ти судови поштују јемства предвиђена одредбама поглавља II. те директиве.

Образложење: Случајеве у којима се Директивом 2013/32 налаже да се накнадни захтев сматра допуштеним треба тумачити широко. Осим тога, из самог текста члана 33. става 2. тачке (д) Директиве 2013/32 и, посебно, из употребе израза „нови елемент или утврђење” произлази да се та одредба не односи само на чињеничну промену до које је дошло у личној ситуацији подносиоца захтева или у држави порекла, него и на нове правне елементе. Из судске праксе Суда нарочито произлази да се накнадни захтев не може прогласити недопуштеним на основу члана 33. става 2. тачке (д) Директиве 2013/32 ако орган

одлучивања, у смислу члана 2. тачке (ф) наведене директиве, утврди да је коначно одбацивање претходног захтева противно праву Уније. Такав се закључак нужно намеће том органу одлучивања када та супротност произлази из пресуде Суда или ју је инцидентално утврдио национални суд. Такав закључак се заснива на томе да би користан учинак права које се признаје подносиоцу захтева за међународну заштиту, како је то утврђено у члану 18. Повеље Европске уније о основним правима и конкретизовано директивама 2011/95 и 2013/32, на добијање статуса корисника међународне заштите, ако су испуњени услови који се захтевају правом Уније, био озбиљно угрожен ако би се накнадни захтев могао прогласити недопуштеним због разлога из члана 33. става 2. тачке (д) Директиве 2013/32 иако је до одбијања првог захтева дошло кршењем права Уније. Наиме, такво тумачење те одредбе имало би за последицу да би се неправилна примена права Уније могла поновити са сваким новим захтевом за међународну заштиту, а да при том не би било могуће подносиоцу захтева понудити право на испитивање његовог захтева које није захваћено повредом тог права. Таква препрека делотворној примени правила права Уније у вези с поступком признања међународне заштите не би се могла разумно оправдати начелом правне сигурности. У посебном контексту Директиве 2013/32, пресуда Суда може бити обухваћена појмом новог елемента у смислу члана 33. става 2. тачке (д) и члана 40. ставова 2. и 3. те директиве, и то независно од тога да ли је та пресуда донета пре или након доношења одлуке о претходном захтеву односно да ли се наведеном пресудом утврђује неусклађеност с правом Уније националне одредбе на којој се та одлука заснивала или је ограничена на тумачење права Уније, укључујући оно које је већ било на снази у тренутку доношења наведене одлуке. Тако је нарочито ирелевантна околност, на коју се позивају немачка и аустријска влада, да учинци пресуде којом Суд приликом извршавања надлежности која му је додељена чланом 267. УФЕУ-а тумачи правно правило Уније начелно настају на дан ступања на снагу правила које се тумачи. Тумачење према којем пресуда Суда може бити нови елемент у смислу члана 33. става 2. тачке (д) и члана 40. ставова 2. и 3. Директиве 2013/32 само под условом да се утврди неусклађеност одредбе националног права на основу које је донета одлука о претходном захтеву с правом Уније, угрозило би не само користан учинак права признатог подносиоцу захтева за међународну заштиту из члана 18. Повеље, него би повредило *erga omnes* учинак пресуда донетих у претходном поступку као и природу поступка предвиђеног чланом 267. УФЕУ-а и његов циљ осигуравања уједначености тумачења права Уније.

Иако се Директивом 2013/32 државама чланицама признаје одређен маневарски простор – између осталог за одређивање правила о поступању са захтевима за међународну заштиту у случају када је суд поништио претходну одлуку о том захтеву – важно је истаћи, као прво, да су државе чланице, без обзира на такав маневарски простор, при спровођењу те директиве дужне да поштују члан 47. Повеље, којим се

свакоме чија су права и слободе зајемчени правом Уније повређени јемчи право на делотворан правни лек пред судом. Значај правног лека из члана 46. Директиве 2013/32 мора се стога утврдити у складу с чланом 47. Повеље. Из тога следи да свака држава чланица коју обавезује та директива мора уредити своје национално право на начин да, након поништења те претходне одлуке и у случају враћања предмета органу одлучивања, нова одлука буде донета у кратком року и у складу с оценом из пресуде којом је проглашено поништење. Уосталом, прописивањем у члану 46. ставу 3. Директиве 2013/32 да је суд надлежан за одлучивање о правном средству против одлуке о одбијању захтева за међународну заштиту дужан да размотри, ако је потребно, „потребе за међународном заштитом“ подносиоца захтева – законодавац Уније намеравао је наведеном суду, када сматра да располаже свим чињеничним и правним елементима који су у том погледу потребни, дати овлашћење да, након разматрања тих елемената у потпуности и *ex nunc*, то јест након њихове исцрпне и актуализоване оцене, донесе обавезујућу одлуку о томе да ли подносилац захтева испуњава услове из Директиве 2011/95 како би му се признала међународна заштита. Из тога следи да, кад се након таквог испитивања наведени суд увери да статус избеглице или корисника супсидијарне заштите мора у складу с критеријумима предвиђеним Директивом 2011/95 да призна наведеном подносиоцу због разлога на које се позива у прилог свом захтеву и када тај суд поништи одлуку којом је одбијен тај захтев и врати предмет надлежном органу, тај орган је, осим ако се појаве чињенични или правни елементи који објективно захтевају нову актуализовану оцену, везан том судском одлуком и образложењем на којем се она темељи те више не располаже дискреционим овлашћењем у погледу одлуке о одобравању или одбијању тражене заштите у вези с истим разлозима као што су они који су поднесени наведеном суду.

Линк: [А. А. против Bundesrepublik Deutschland](#)

4. Назив случаја: *Х. против Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid*

Ознака предмета: C-392/22

Датум доношења одлуке: 29. фебруар 2024.

Чињенице случаја: Особа Х. је сиријски држављанин. Захтев за међународну заштиту поднела је у Пољској. Потом је ушла у Холандију где је поднела нови захтев за међународну заштиту. Холандија је затражила од Пољске да поново прихвати особу Х. на основу члана 18. става 1. тачке (б) Уредбе Даблин III. Пољска је прихватила тај захтев на основу члана 18. става 1. тачке (ц) те уредбе. Холандске власти нису

узеле у разматрање захтев за међународну заштиту јер је Пољска одговорна за разматрање тог захтева те су одбиле аргументе које је особа Х. истакла како би се успротивила свом трансферу. Особа Х. је поднела тужбу против те одлуке Суду у Хагу како би се забранио њен трансфер у Пољску. У оквиру тужбе особа Х. тврди, као прво, да су пољски органи повредили њена основна права. Она је тврдила да је у три наврата – једном и ноћу – била предмет враћања (*pushback*) у Белорусију након што је ушла на пољску територију. Наводи да је на крају успела да уђе у Пољску с два члана своје породице и да је остала у шуми пре него што је ухапшена и предата службеницима граничне полиције. Додаје да су током тог боравка у шуми њени животни услови постали неиздрживи. Према њеним наводима, пристала је на узимање отисака прстију под претњом враћања у Белорусију. Особа Х. наводи да је потом отприлике недељу дана задржана у станици граничне полиције, као и сви остали подносиоци захтева за међународну заштиту, где се према њој поступало врло лоше, нарочито због недостатка хране и потпуног изостанка лекарских прегледа. Такође је навела да се боји поновне повреде својих основних права у случају трансфера у Пољску. Као друго, особа Х. истиче да пољски судови нису независни. Своје тврдње поткрепљује сопственим изјавама и извештајима невладиних организација о ситуацији, у Пољској, држављана трећих земаља и особа на које се односи одлука о трансферу на основу Уредбе Даблин III. Особа Х. позива се и на судску праксу Суда, Европског суда за људска права и националних судова. Суд који је упутио захтев Суду правде ЕУ наводи да су праксе враћања са границе противне обавези обраде сваког захтева за међународну заштиту и да поткопавају начело узајамног поверења као и функционисање тог система, између осталог, због тога што подстичу стране држављане да заобиђу државе чланице које се тим праксама користе. У предметном случају суд који је упутио захтев Суду правде ЕУ сматра да објективне, веродостојне, прецизне и ажуриране информације показују да Пољска већ неколико година системски крши више основних права држављана трећих земаља враћањем са граница које је редовно пропраћено насиљем, те системским задржавањем држављана трећих земаља који незаконито улазе на њену територију у условима који су оцењени као „застрашујући“.

Став Суда правде ЕУ: Члан 3. став 2. други подстав Уредбе бр. 604/2013 о утврђивању критеријума и механизма за одређивање државе чланице одговорне за разматрање захтева за међународну заштиту треба тумачити на начин да чињеница да је држава чланица која је одговорна за разматрање захтева за међународну заштиту спроводила враћање с границе лица која су покушавала да поднесу захтев на њеној граници, као и њихово задржавање на својим граничним прелазима, није сама по себи препрека за трансфер тог држављанина у ту државу чланицу. Међутим, трансфер наведеног држављанина у споменућу државу чланицу искључен је ако постоје

озбиљни и утемељени разлози за веровање да би он током трансфера или након њега био изложен стварној опасности од подвргавања таквим праксама и да те праксе – у околностима које морају оценити надлежни органи и суд којем је евентуално поднет правни лек против одлуке о трансферу – могу тог држављанина довести у ситуацију крајње материјалне оскудице која је тако озбиљна да се може изједначити с нечовечним или понижавајућим поступањем, које је забрањено чланом 4. Повеље Европске уније о основним правима.

Уредбу бр. 604/2013 у вези с чланом 4. Повеље о основним правима треба тумачити на начин да

- држава чланица која је затражила од одговорне државе чланице поновни прихват подносиоца захтева за међународну заштиту те намерава да спроведе његов трансфер у ту државу мора пре могућег спровођења тог трансфера, узети у разматрање све информације које јој пружи споменути подносилац захтева, нарочито када је реч о могућем постојању стварне опасности од тога да ће у тренутку наведеног трансфера или након њега бити подвргнут нечовечном или понижавајућем поступању у смислу споменутог члана 4.;

- држава чланица која намерава да спроведе трансфер мора сарађивати у утврђивању чињеница и/или провери њихове истинитости;

- та држава чланица мора се суздржати од спровођења трансфера у случају озбиљних и утемељених разлога за веровање да постоји стварна опасност од таквог поступања у случају трансфера;

- наведена држава чланица може, међутим, од одговорне државе чланице затражити да пружи појединачна јемства и спровести трансфер ако су таква јемства пружена и ако су истовремено веродостојна и довољна за искључивање било какве стварне опасности од нечовечног или понижавајућег поступања.

Образложење: У контексту заједничког европског система азила треба претпоставити да је поступање према подносиоцима захтева за међународну заштиту у свакој држави чланици у складу са захтевима из Повеље, Женевске конвенције и Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Међутим, не може се искључити да ће тај систем у пракси имати велике потешкоће при функционисању у одређеној држави чланици, тако да постоји озбиљна опасност да ће се приликом трансфера подносиоца захтева за међународну заштиту у ту државу чланицу према њима поступати на начин који није у складу с њиховим основним правима. Тако се у члану 3. ставу 2. другом подстави Уредбе Даблин III прописује да подносиоца захтева за међународну заштиту није могуће трансферовати у државу чланицу одговорну за разматрање његовог захтева због утемељених разлога за претпоставку да постоје системски недостаци у поступку азила и условима за прихват подносилаца захтева за такву заштиту у тој држави чланици, који изазивају опасност од нечовечног или понижавајућег поступања у смислу члана 4. Повеље. Када је реч о праксама враћања са спољне

границе Уније, треба истаћи да се њима крши члан 6. Директиве 2013/32 о заједничким поступцима за признавање и одузимање међународне заштите. Та одредба, која се односи на приступ поступку за признавање међународне заштите, представља један од темеља заједничког европског система азила и део је одредби права Уније којима се конкретизује основно право из члана 18. Повеље на добијање статуса корисника међународне заштите ако су испуњени услови које прописује право Уније. Наведена одредба подразумева то да сваки држављанин треће земље или особа без држављанства има право да поднесе захтев за међународну заштиту, укључујући на границама државе чланице, на начин да изјави да жели да поднесе захтев за међународну заштиту једном од органа који су наведени у том члану. То му се право мора признати чак и ако незаконито борави на тој територији и без обзира на изгледе за успех таквог захтева. Пракса враћања с границе крши тај основни елемент заједничког европског система азила јер спречава остваривање права на подношење захтева за међународну заштиту и, последично, одвијање, у складу с правилима предвиђеним правом Уније, поступка подношења и разматрања таквог захтева. Осим што у сваком случају крши члан 6. Директиве 2013/32, пракса враћања с границе може повредити и начело забране присилног удаљења или враћања. Произлази да праксе враћања с границе и задржавања на граничним прелазима, попут оних утврђених у предметном случају, нису у складу с правом Уније и представљају озбиљне недостатке у поступку азила и условима прихвата подносилаца захтева. Међутим, из тога нужно не произлази да ти недостаци испуњавају два кумулативна услова, наведена у члану 3. ставу 2. другом подставу Уредбе Даблин III, који морају бити испуњени како би се спречио трансфер подносиоца захтева за међународну заштиту у државу чланицу у којој постоје те праксе. Према тој одредби, само „системски” недостаци који „изазивају опасност од нечовечног или понижавајућег поступања у смислу члана 4. [Повеље]” онемогућују такав трансфер.

Линк: [X. против *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid*](#)

5. Назив случаја: *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* против J.Ф.

Ознака предмета: C-222/22

Датум доношења одлуке: 29. фебруар 2024.

Чињенице случаја: Особа J.Ф., ирански држављанин, поднела је захтев за међународну заштиту, истичући, с једне стране, да су је иранске тајне службе испитале у обављању њене професионалне делатности инструктора у ауто школи и, с друге стране, да је као

студент била прогањана због критиковања проповедника муслиманске вероисповести. Сматрајући да су те тврдње неверодостојне, аустријске власти су одбиле захтев и донеле одлуку о враћању. Савезни управни суд је одбио као неоснован правни лек који је особа Ј.Ф. уложила против те одлуке. Особа Ј.Ф. поднела је накнадни захтев, у смислу члана 2. тачке (q) Директиве 2013/32, истичући да се у међувремену преобратила у хришћанство те се стога боји прогона у својој земљи порекла. Аустријске власти су одбиле да јој признају статус избеглице јер се наведена опасност од прогона појавила на лицу места те ју је подносилац захтева створио својом одлуком. Супротно томе, надлежни орган је утврдио да је особа Ј.Ф. на веродостојан начин доказала да је до преобраћања у хришћанство у Аустрији дошло „због унутрашњег уверења“, да је активно практиковала ту религију и да због тога постоји опасност да буде изложена прогону, у случају повратка у Иран. У тим околностима особи Ј.Ф. је одобрен статус корисника супсидијарне заштите и право привременог боравака. Савезни управни суд прихватио је тужбу коју је особа Ј.Ф. поднела против те одлуке. Тај суд је сматрао да, иако, приликом испитивања накнадног захтева, опасност од прогона која се темељи на околностима које је подносилац захтева створио својом сопственом одлуком „по правилу“ искључује признавање статуса избеглице, наведени прилог ипак упућује на то да постоје случајеви у којима се тај статус може одобрити, независно од обавезе, коју надлежном органу налаже аустријски закон, да провери да ли је подносилац захтева учинио злоупотребу. Према мишљењу наведеног суда, из одлуке нижестепеног органа не произлази никаква индиција о злоупотребљавајућем понашању особе Ј.Ф.. Осим тога, непостојање елемената који доказују да је преобраћање особе Ј.Ф. било израз и наставак уверења које је већ имала у својој земљи порекла, према мишљењу истог суда, није довољно да се оправда одбијање признавања статуса избеглице.

Став Суда правде ЕУ: Члан 5. став 3. Директиве 2011/95/ЕУ о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или особа без држављанства за остваривање међународне заштите треба тумачити на начин да му се противи национални пропис којим се признавање статуса избеглице након накнадног захтева – у смислу члана 2. тачке (q) Директиве 2013/32/ЕУ о заједничким поступцима за признавање и одузимање међународне заштите, заснованог на опасности од прогона произашлој из околности које је подносилац захтева створио својом сопственом одлуком након што је напустио земљу порекла – условљава двоструким условом да су те околности обухваћене активностима које су допуштене у дотичној држави чланици и представљају израз и наставак уверења која је подносилац захтева имао у земљи порекла.

Образложење: Члан 5. став 3. Директиве 2011/95 одступа од начела утврђеног у ставовима 1. и 2. тог члана јер се њиме допушта да

опасност од прогона, на коју се позива у прилог накнадном захтеву утемељеном на околностима које је подносилац захтева створио својом сопственом одлуком након што је напустио земљу порекла, „по правилу“ доведе до непризнавања статуса избеглице. С обзиром на ту дерогативну природу, могућност коју државама чланицама даје члан 5. став 3. треба уско тумачити. То тумачење потврђује дефиниција појма „избеглица“ из члана 1. одељка А тачке 2. Женевске конвенције, преузета у члану 2. тачки (д) Директиве 2011/95, којом се не предвиђа никакво ограничење у погледу тога да се основани страх од прогона због барем једног од разлога прогона који су у њој наведени може заснивати на активностима које је подносилац захтева обављао након што је напустио земљу порекла и које нису израз и наставак уверења или склоности које је имао у земљи порекла. Наведено тумачење поткрепљено је и настанком члана 5. става 3. Директиве 2011/95. Из претходно наведеног произлази да одбијање признавања статуса избеглице након накнадног захтева за међународну заштиту на основу члана 5. става 3. Директиве 2011/95 има за циљ, с обзиром на елемент намере својствен изразу „околности које је створио својом сопственом одлуком“, да се санкционише непоштена намера подносиоца захтева који је „фабриковао“ околности на којима се заснива опасност од прогона којој би био изложен у случају повратка у своју земљу порекла те је тако инструментализовао примењиви поступак признавања међународне заштите. У том погледу је потребно нагласити да је чињеница да је подносилац захтева, откад је напустио своју земљу порекла, обављао активности с јединим циљем или главним циљем стварања услова потребних за подношење захтева за међународну заштиту само један од елемената које надлежна национална тела морају узети у обзир у сврху те појединачне оцено. Она наиме морају да спроведу целовито разматрање свих околности појединачног случаја подносиоца захтева, узимајући у обзир све елементе. Из тога следи да се, супротно ономе што тврди влада у својим писаним поднесцима, члан 5. став 3. Директиве 2011/95 не може тумачити на начин да факултативно преношење те одредбе ослобађа државе чланице тога да предвиде обавезу надлежних националних органа да појединачно оцено сваки накнадни захтев за међународну заштиту. Та се одредба не може тумачити ни на начин да такво преношење омогућава државама чланицама да уведу претпоставку према којој сваки накнадни захтев који се темељи на околностима које је подносилац захтева створио својом сопственом одлуком након што је напустио земљу порекла *a priori* произлази из злоупотребе и инструментализације поступка признавања међународне заштите, што је претпоставка коју је тај подносилац захтева дужан да обори.

Линк: [Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl против Ј.Ф.](#)

6. Назив случаја: Е.П. против *Maahanmuuttovirasto*

Ознака предмета: C-752/22

Датум доношења одлуке: 14. март 2024.

Чињенице случаја: Е.П., руски држављанин, поседује дозволу за трајни боравак коју је издала Република Естонија. Неколико пута је враћан из Финске у Естонију, а одлука о враћању је сваки пут садржала и забрану уласка у Финску на период од две односно четири године. У Финској је добио новчане казне за два прекршаја по закону о страним држављанима, условну казну затвора од 80 дана због вожње у алкохолисаном стању и вожњу без дозволе и новчану казну за кршење забране уласка. Такође се сумњичи да је починио и друга кривична дела. На саслушању Е.П. је изјавио Имиграционој служби да се противи удаљењу у Руску Федерацију, земљу са којом нема никакве везе осим свог држављанства, али да се не противи удаљењу у Естонију у којој је боравио скоро цео свој живот. Навео је да привремено живи у Финској и да тамо ради за две компаније, али да нема других веза са Финском. Објаснио је да његово малолетно дете живи у Естонији са бившом супругом. Имиграциона служба је одлучила да га протера у његову земљу порекла, Руску Федерацију, на основу, између осталог, претње коју је представљао за јавну безбедност у Финској. Имиграциона служба је послала упит естонским властима да ли би размотрили повлачење дозволе трајног боравака коју су издали Е.П. Након што је Република Естонија изјавила да не намерава да повуче Е.П.-у боравишну дозволу, Имиграциона служба је одлуку о забрани уласка ограничила на територију Финске. Е.П. је враћен у Русију, након чега је поново ушао на територију Финске, одакле је протеран у Естонију. У поступцима пред финским управним судовима, Врховни управни суд Финске, који је упутио захтев Суду правде ЕУ, наводи да је Имиграциона служба тврдила да се, у овом случају, Директива 2003/109, а посебно њен члан 17 и члан 22(3) не примењују јер Е.П. није законито боравио на територији Финске, како то захтева члан 3(1) те директиве. Према ставу Имиграционе службе, примењује се Директива 2008/115. Пошто је хитан одлазак Е.П. био потребан из разлога јавне безбедности, против њега је донета одлука о повратку на основу те директиве. У складу са том директивом, таква одлука о повратку може само наложити повратак особе у трећу земљу, а не у другу државу чланицу.

Став Суда правде ЕУ: Члан 22(3) Директиве 2003/109/ЕЗ о статусу држављана трећих земаља који имају трајни боравак, измењене Директивом 2011/51/ЕУ мора се тумачити на начин да је појачана заштита од протеривања примењива у контексту усвајања одлуке о враћању таквог држављанина треће земље са територије Европске уније донете од стране друге државе чланице из разлога јавне

безбедности, када, прво, његов или њен боравак на територији те државе чланице представља кршење забране уласка на ту територију, и, друго, он или она није поднео захтев надлежним органима те државе чланице за дозволу боравака у складу са одредбама Поглавља III те директиве. Члан 12(3) и члан 22(3) Директиве 2003/109, измењен Директивом 2011/51, морају се тумачити у смислу да дозвољавају држављанину треће земље који има трајни боравак да се ослони на те одредбе против друге државе чланице, у смислу члана 2(д) те директиве, када та држава чланица намерава да донесе одлуку о удаљењу тог држављанина треће земље са територије Европске уније из разлога јавне безбедности.

Образложење: Према устаљеној судској пракси, кад год се чини да су одредбе директиве, када је у питању њихов предмет, безусловне и довољно прецизне, појединци могу да се позову на њих против државе чланице која у предвиђеном року није имплементирала директиву у своје домаће право. У конкретном случају јасно је да члан 12(3) и члан 22(3) Директиве 2003/109 нису изричито унети у финско право. Међутим, у светлу судске праксе, мора се сматрати да те одредбе могу да произведу непосредно дејство у корист држављана трећих земаља.

Линк: [Е.П. против *Maahanmuuttovirasto*](#)

7. Назив случаја: *A.H.Y. против Minister for Justice*

Ознака предмета: C-359/22

Датум доношења одлуке: 18. април 2024.

Чињенице случаја: А.Х.У. је држављанин Сомалије. Поднео је захтев за међународну заштиту у Ирској, уз образложење да је у Сомалији био жртва бомбашког напада који је уништио његову продавницу, убио једног од његових запослених и због којег има ожиљке на шакама и руци. Из претраге у *Eurodac* бази произлази да је А.Х.У. већ поднео два захтева за међународну заштиту у Шведској и да су ти захтеви одбијени. Ирски органи су стога, на основу члана 18. става 1. тачке (б) Уредбе Даблин III, поднели захтев за поновни прихват Краљевини Шведској, на шта је она пристала. А.Х.У. је на одлуку о трансферу у Шведску уложио жалбу Апелационом суду за међународну заштиту затраживши примену дискреционе клаузуле из члана 17. става 1. Уредбе Даблин III те је посебно тврдио да пати од депресије. Суд је жалбу одбио и потврдио је одлуку о трансферу. Након неуспешног покушаја да искористи још нека правна средства, А.Х.У. је поднео тужбу Врховном суду Ирске. У прилог тој тужби нарочито тврди да, на

основу члана 27. Уредбе Даблин III, жалбе против одлука којима се одбија коришћење дискреционог овлашћења предвиђеног чланом 17. ставом 1. те уредбе, имају аутоматско суспензивно дејство.

Став Суда правде ЕУ: Члан 27. став 1. Уредбе (ЕУ) бр. 604/2013 о утврђивању критеријума и механизма за одређивање државе чланице одговорне за разматрање захтева за међународну заштиту треба тумачити на начин да се њиме не налаже државама чланицама да пропишу правни лек против одлуке донете на основу дискреционе клаузуле предвиђене чланом 17. ставом 1. те уредбе.

Члан 47. Повеље Европске уније о основним правима треба тумачити на начин да није примењив на ситуацију у којој је подносилац захтева за међународну заштиту на кога се односи одлука о трансферу затражио од државе чланице која је донела ту одлуку да изврши своје дискреционо овлашћење на основу члана 17. става 1. Уредбе Даблин III или је поднео правни лек против одговора на такав захтев, тако да се тој одредби Повеље *a fortiori* не противи то да држава чланица у тим околностима изврши одлуку о трансферу пре него што је одлучено о том захтеву или о жалби против одговора на такав захтев.

Члан 29. став 1. други подстав Уредбе бр. 604/2013 треба тумачити на начин да шестомесечни рок за спровођење трансфера подносиоца захтева за међународну заштиту на који се односи та одредба почиње да тече од тренутка када друга држава чланица прихвати захтев за прихват или поновни прихват дотичне особе или од коначне одлуке о жалби или преиспитивању одлуке о трансферу када у складу с чланом 27. ставом 3. те уредбе постоји суспензивно дејство, а не од датума коначне одлуке о правном леку поднетом против одлуке државе чланице молитељице, донете након доношења одлуке о трансферу, о непримени дискреционе клаузуле из члана 17. става 1. наведене уредбе како би се размотрио захтев за међународну заштиту.

Образложење: Из текста члана 17. става 1. Уредбе Даблин III јасно произлази да је реч о факултативној одредби јер се свакој држави чланици препушта дискрециона одлука о разматрању захтева за међународну заштиту који јој је поднет, чак и ако на основу критеријума за одређивање одговорне државе чланице који су утврђени том уредбом она није дужна да спроведе то разматрање. Даље, коришћење те могућности не подлеже никаквом посебном услову. Наведеним овлашћењем омогућава се свакој држави чланици да с обзиром на политичка, хуманитарна или практична разматрања суверено одлучи хоће ли прихватити разматрање захтева за међународну заштиту, чак и ако на основу критеријума дефинисаних наведеном уредбом није одговорна за то. С обзиром на опсег дискреционог овлашћења које је на тај начин дато државама чланицама, на дотичној је држави чланици је да утврди околности у којима жели да примени овлашћење које јој је додељено дискреционом клаузулом из члана 17. става 1. Уредбе Даблин III и сама размотри

захтев за међународну заштиту за који није одговорна на основу критеријума дефинисаних том уредбом. У том контексту, Суд је у више наврата пресудио да ниједна околност, чак и ако је обухваћена основним правима, не може обавезати државу чланицу да примени ту клаузулу и да сама испита захтев који није њена дужност. Тачно је да је Суд у више наврата пресудио да члан 27. став 1. Уредбе Даблин III треба тумачити на начин да се њиме предвиђени правни лек против одлуке о трансферу мора односити како на поштовање правила о одговорности за разматрање захтева за међународну заштиту тако и на процесна јемства предвиђена том уредбом. Међутим, та судска пракса почива на претпоставци према којој свака од одредаба те уредбе о којој је реч у тим пресудама јесте у оквиру у којем се мора спровести поступак одређивања државе чланице одговорне за разматрање. Наиме, тим одредбама – као што су, на пример, члан 19. став 2. други подстав те уредбе или члан 21. став 1. наведене уредбе – прописују се правила која је дотична држава чланица дужна применити на основу исте уредбе и којима се подносиоцу захтева за међународну заштиту додељује право да захтева да та држава поштује своје обавезе у том смислу. Одлука државе о томе хоће ли искористити овлашћење из члана 17. става 1. Уредбе Даблин III и хоће ли размотрити захтев за међународну заштиту дискрециона је одлука која се не темељи на обавезним критеријумима које је та држава чланица дужна да поштује на основу наведене уредбе. Из тога следи да се одлука донета на основу члана 17. става 1. Уредбе Даблин III не може изједначити с одлуком о трансферу у смислу члана 27. става 1. те уредбе, тако да се потоњом одредбом не налаже државама чланицама да предвиде делотворан правни лек против такве дискреционе одлуке.

Линк: [A.H.Y. против Minister for Justice](#)

8. Назив случаја: К., Л. против *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid*

Ознака предмета: C-646/21

Датум доношења одлуке: 11. јун 2024.

Чињенице случаја: Особе К. и Л. су сестре и држављанке Ирака. У Холандију су стигле током 2015. са својим родитељима и тетком. Од тада бораве у Холандији без прекида. Њихови родитељи су поднели захтеве за азил у своје име и у име особа К. и Л., који су одбијени. Особе К. и Л. поднеле су накнадне захтеве у смислу члана 2. тачке (q) Директиве 2013/32, који су одбијени као очигледно неосновани. Како би оспориле те одлуке о одбијању, особе К. и Л. тврде пред Судом у Хагу да су због свог дуготрајног боравка у Холандији усвојиле норме,

вредности и понашања младих људи њиховог узраста и да су стога „усвојиле западњачке норме и вредности“. Као младе жене, сматрају да имају могућност да саме доносе одлуке у погледу свог живота и будућности, нарочито у погледу односа с особама мушког пола, брака, школовања, рада и оспособљавања те изражавања својих политичких и верских мишљења. Страхују од прогона у случају повратка у Ирак због идентитета који су обликовале у Холандији, а који обележава поистовећивање с нормама, вредностима и понашањима различитим од оних у њиховој земљи порекла, који су до те мере постали битни за њихов идентитет и свест да их се не би могле одрећи. Оне стога тврде да припадају „одређеној друштвеној групи“ у смислу члана 10. става 1. тачке (д) Директиве 2011/95. Особе К. и Л. такође тврде да су се због тог дуготрајног боравака у Холандији сада потпуно интегрисале у ту земљу те би, ако би морале да је напусте, то наштетило њиховом развоју. То је додатна штета уз ону претрпљену због дугог периода неизвесности у погледу добијања дозволе боравака у тој држави чланици.

Став Суда правде ЕУ: Члан 10. став 1. тачку (д) и члан 10. став 2. Директиве 2011/95/ЕУ о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или особа без држављанства за остваривање међународне заштите треба тумачити на начин да се, у зависности од околности у земљи порекла, за жене које су држављанке те земље, укључујући малолетнице – које као заједничко обележје деле стварно поистовећивање с темељном вредношћу равноправности жена и мушкараца, а до којег је дошло током њиховог боравака у држави чланици – може сматрати да припадају „одређеној друштвеној групи“, што представља „разлог за прогон“ који може довести до признавања статуса избеглице. Члан 24. став 2. Повеље Европске уније о основним правима треба тумачити на начин да му се противи то да надлежни национални орган одлучује о захтеву за међународну заштиту који је поднео малолетник а да није конкретно утврдио његов најбољи интерес у оквиру појединачне процене.

Образложење: Одредбе Директиве 2011/95 треба тумачити не само с обзиром на њену општу структуру и крајњи циљ него и поштујући Женевску конвенцију и друге релевантне уговоре наведене у члану 78. ставу 1. УФЕУ-а. Међу тим уговорима су Истанбулска конвенција и Конвенција о елиминацији свих облика дискриминације према женама. Као што то потврђују чланови 1. и 3. те члан 4. став 2. Истанбулске конвенције, равноправност жена и мушкараца укључује нарочито право сваке жене на заштиту од сваког родно заснованог насиља, право да се не присиљава на брак као и право на уверење, на сопствено политичко мишљење и право на слободу избора, између осталог, у области образовања, професионалне каријере или активности у јавном животу. Исто важи и за чланове 3., 5., 7., 10. и 16. Конвенције о елиминацији свих облика дискриминације према женама. Осим тога,

одредбе Директиве 2011/95 такође треба протумачити, као што се то наводи у њеној уводној изјави 16., уз поштовање права признатих Повељом, а чији члан 21. став 1. забрањује сваку дискриминацију на основу, између осталог, пола. Што се тиче разлога „припадност одређеној друштвеној групи“, из члана 10. става 1. тачке (д) првог подстава произлази да се група сматра „одређеном друштвеном групом“ ако су испуњена два кумулативна услова. С једне стране, особе које могу припадати тој групи морају делити барем једно од следећа три идентификациона обележја, а то су „урођена особина“, „заједничко [порекло] које се не може изменити“ или „заједничка особина или уверење које је толико битно за идентитет или свест да особу не би требало присиљавати да га се одрекне“. С друге стране, та група мора имати „самосталан идентитет“ у земљи порекла „јер се сматра другачијом од друштва које је окружује“. С тим у вези, у другом подставу члана 10. става 1. тачке (д) појашњава се да се „[а]спекти повезани [с родом], укључујући [родни] идентитет, узимају [...] у обзир за потребе одређивања припадности [одређеној] друштвеној групи или утврђивања особине такве групе“. Ту одредбу треба тумачити с обзиром на уводну изјаву 30. Директиве 2011/95, према којој родни идентитет може бити повезан с одређеним правним традицијама или обичајима. Што се тиче првог услова за утврђивање „одређене друштвене групе“, Суд је већ пресудио да чињеница да је особа женског пола представља урођену особину и стога је довољна да се испуни тај услов. Осим тога, жене које деле додатно заједничко обележје као што је, на пример, друга урођена особина или заједничко порекло које се не може изменити, као што је то посебна породична ситуација, или пак уверење које је толико битно за идентитет или свест да се од тих жена не би требало захтевати да га се одрекну, могу због тога такође испуњавати наведени услов. У том погледу, с једне стране, стварно поистовећивање жене с темељном вредношћу равноправности жена и мушкараца, с обзиром на то да претпоставља њену жељу да ужива ту равноправност у свом свакодневном животу, подразумева могућност слободног доношења сопствених животних одлука, нарочито када је реч о њеном образовању и професионалној каријери, опсегу и природи активности у јавној сфери, могућности остварења финансијске независности радом изван куће, одлуци о томе да ли ће живети сама или с породицом те слободном одабиру партнера, а ти су одабири кључни за одређивање њеног идентитета. У тим околностима стварно поистовећивање држављанке треће земље с темељном вредношћу равноправности жена и мушкараца може се сматрати „заједничк[ом] особин[ом] или уверењ[ем] које је толико битно за идентитет или свест да особу не би требало присиљавати да га се одрекне“. У том погледу није релевантна околност да та држављанка не сматра да је део исте групе као и друге држављанке треће земље или све жене које се поистовјећују с том темељном вредношћу. С друге стране, околност да су младе жене које су држављанке треће земље боравиле у држави чланици домаћину током фазе њиховог живота у којој се обликује идентитет особе и да су

се током тог боравка стварно поистоветиле с темељном вредношћу равноправности жена и мушкараца може чинити „заједничко [порекло] које се не може изменити” у смислу члана 10. става 1. тачке (д) првог подстава прве алинеје Директиве 2011/95.

С обзиром на недоумице суда који је упутио захтев, важно је још појаснити да се уопште не захтева да је стварно поистовећивање жена с темељном вредношћу равноправности жена и мушкараца политичке или верске природе како би се у односу на њих признало постојање разлога за прогон у смислу те одредбе. Ипак, такво се поистовећивање може, у зависности од случаја, сматрати и разлогом за прогон који се заснива на вери или политичком мишљењу.

Када је реч о процени захтева за међународну заштиту, укључујући „накнадни захтев”, који се заснива на разлогу за прогон због припадности одређеној друштвеној групи, надлежни национални органи морају да провере да ли је особа која се позива на тај разлог за прогон „имала оправдан страх” од тога да у својој земљи порекла трпи дела прогона због те припадности. У сврху такве процене надлежан национални орган мора узети у обзир, као прво, да дело прогона у смислу члана 1. одељка А Женевске конвенције може бити, између осталог, у облику дела које је „по природи специфично везан[о] за [род]”. У том погледу, с једне стране, чланом 60. ставом 1. Истанбулске конвенције одређује се да родно засновано насиље над женама – које у складу с чланом 3. те конвенције треба схватити као кршење људских права и облик дискриминације жена – треба признати као облик прогона у смислу члана 1. одељка А тачке 2. Женевске конвенције. С друге стране, чланом 60. ставом 2. странкама се налаже да осигурају да се родно осетљиво тумачење примени на сваки од разлога за прогон предвиђених Женевском конвенцијом, укључујући, дакле, и онај због припадности одређеној друштвеној групи. Као друго, државе чланице могу утврдити као обавезу подносиоца захтева да што пре достави све потребне елементе којима ће поткрепити свој захтев за међународну заштиту. Ипак, органи државе чланице су дужни, према потреби, да активно сарађују с подносиоцем захтева како би утврдили и употпунили његове релевантне елементе. Осим тога, ако се државе чланице користе могућношћу која им је призната том одредбом, чланом 4. ставом 5. се такође предвиђа да у ситуацији када неке изјаве подносиоца захтева нису поткрепљене документацијом или другим доказима, тим изјавама не треба потврда ако су испуњени кумулативни услови из тог става 5. Међу тим условима су доследност и прихватљивост изјава подносиоца захтева и његова општа веродостојност. Суд је у том погледу појаснио да изјаве подносиоца захтева за међународну заштиту чине само полазну тачку поступка процене чињеница и околности који спроводе надлежни органи, којима је често лакше него подносиоцу захтева да приступе одређеним врстама докумената.

У ту сврху, као што то произлази из тачке 36. подтачке (х) Смерница УНХЦР-а о међународној заштити бр. 1 о прогону повезаном

с родом у оквиру члана 1. одељка А тачке 2. Женевске конвенције, надлежни национални органи морају прикупити информације о земљи порекла које су релевантне за разматрање захтева жена, као што су то положај жена у погледу закона, њихова политичка, економска и социјална права, културни и друштвени обичаји земље те последице у случају њиховог непоштовања, учесталост штетних традиционалних пракси, појава и облици пријављеног насиља над женама, заштита која им је стављена на располагање, санкције за учиниоце таквог насиља као и опасности с којима се жена суочава у случају повратка у своју земљу порекла након што је поднела такав захтев.

Треба још појаснити да се стварно поистовећивање држављанке треће земље с темељном вредношћу равноправности жена и мушкараца, до којег је дошло током њеног боравка у држави чланици, не може квалификовати као околност коју је та држављанка створила сопственом одлуком након што је напустила своју земљу порекла, у смислу члана 5. става 3. Директиве 2011/95, ни као активност чији је једини или главни циљ било стварање услова потребних за подношење захтева за међународну заштиту у смислу њеног члана 4. става 3. тачке (д). Наиме, довољно је утврдити да, када је то поистовећивање доказано у довољној мери, оно се ни у ком случају не може сматрати злоупотребом и инструментализацијом примењивог поступка који се тим одредбама настоје сузбити

Линк: [К., Л. против *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid*](#)

9. Назив случаја: С.Н., Л.Н. против *Zamestnik-predsedatel na Daržavnata agencija za bežancite*

Ознака предмета: C-563/22

Датум доношења одлуке: 13. јун 2024.

Чињенице случаја: С.Н. и њено малолетно дете, Л.Н., су особе без држављанства палестинског порекла. Напустиле су Газу након чега су најпре 45 дана боравиле у Египту, а затим седам месеци у Турској, пре него што су проласком кроз Грчку незаконито ушле у Бугарску, и то у пратњи особе К.Н., супруга особе С.Н. и оца особе Л.Н.. С.Н. и Л.Н. су поднеле први захтев за међународну заштиту бугарским органима. Тај захтев се темељио на наводима о неизвесној ситуацији у Појасу Газе, непостојању адекватних животних услова и готово трајном ратном стању, што због напада који долазе из Израела што због сукоба између Фатаха и Хамаса. У њему је такође било наведено да је живот особе К.Н. угрожен због непрестаног бомбардовања његова радног места, да С.Н. у таквој околини не може да планира рођење друге деце и да је њена кућа, која се налази у близини Хамасове полицијске станице,

угрожена због редовних ракетних напада из Израела. У том првом захтеву С.Н. и Л.Н. нису навеле да су регистроване при *UNRWA*-и. Државна агенција за избеглице Бугарске одбила је тај захтев уз образложење, најпре, да С.Н. и Л.Н. нису биле принуђене да напусте Појас Газе због стварне опасности од мучења, нечовечног или понижавајућег поступања, смртне казне или других озбиљних претњи и да у случају повратка у Појас Газе не би биле изложене таквој опасности; надаље, да се ситуација у Појасу Газе не може изједначити са ситуацијом оружаног сукоба, те, најзад, да су се С.Н. и Л.Н. могле настанити у првој сигурној земљи, односно Египту, или чак у Турској, и да су у Бугарску заправо дошле само у нади за бољим економским условима живота. Та одлука је постала правноснажна након што су исцрпени национални правни лекови. С.Н. и Л.Н. су поднеле други захтев за међународну заштиту у оквиру ког су доставиле допис УНХЦР-а којим се потврђује да су регистроване при *UNRWA*-и и позвале су се на члан 12. став 1. тачку (а) другу реченицу Директиве 2011/95 како би *ipso facto* стекле статус избеглице. Државна агенција за избеглице је утврдила да је тај накнадни захтев за међународну заштиту допуштен јер подношење доказа о регистрацији особе С.Н. при *UNRWA*-и треба сматрати новом битном околношћу у погледу њене личне ситуације и њене земље порекла. Захтев је ипак одбијен као неоснован због тога што је у оквиру таквог захтева испитивање ограничено само на постојање, релевантност и основаност свих нових околности које се односе на личну ситуацију подносиоца захтева или ситуацију у земљи порекла. Агенција је сматрала да регистрација при *UNRWA*-и није нова околност релевантна за личну ситуацију особа С.Н. и Л.Н., с обзиром на то да су оне већ користиле *UNRWA*-ину помоћ и одлучиле су да од ње одустану добровољним напуштањем подручја деловања те агенције. Такође, према ставу Агенције, нема разлога да се верује да оне неће поновно примати ту помоћ ако се врате у то подручје. Најзад, Агенција сматра да се из навода који се односе на општу ситуацију у Појасу Газе не може утврдити лична околност прогона или претње смрћу која је релевантна за признавање статуса избеглице. Наиме, С.Н. није била принуђена да напусти своју земљу порекла нити је тврдила да је била подвргнута дискриминишућим или другим неповољним мерама због којих је настала опасност од прогона. С.Н. и Л.Н. су поднеле тужбу против те одлуке Управном суду у Софији, суду који је упутио захтев Суду правде ЕУ.

Став Суда правде ЕУ: Члан 40. Директиве 2013/32/ЕУ о заједничким поступцима за признавање и одузимање међународне заштите, у вези с чланом 12. ставом 1. тачком (а) другом реченицом Директиве 2011/95/ЕУ о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или особа без држављанства за остваривање међународне заштите, треба тумачити на начин да је орган који одлучује о основаности накнадног захтева за међународну заштиту дужан да размотри чињеничне околности изнесене у прилог том захтеву,

укључујући и када је те чињенице већ оценио орган који је коначно одбио први захтев за међународну заштиту.

Члан 12. став 1. тачку (а) другу реченицу Директиве 2011/95 треба тумачити на начин да треба сматрати да је престала, у смислу те одредбе, заштита или помоћ *UNRWA* коју прима подносилац захтева за међународну заштиту, особа без држављанства палестинског порекла, када, с једне стране, та агенција због било ког разлога, укључујући због опште ситуације у сектору подручја деловања наведене агенције у којем је та особа без држављанства имала уобичајено боравиште, не може наведеној особи да осигура достојне животне услове у складу са својим мандатом, узимајући евентуално у обзир стање рањивости те особе, при чему потоња не мора доказати да је се та општа ситуација конкретно тиче због околности својствених њеној личној ситуацији и, с друге стране, када би се та иста особа без држављанства у случају повратка у тај сектор нашла у стању озбиљне несигурности, узимајући евентуално у обзир, њено стање рањивости, при чему су управни и судски органи дужни да спроведу појединачну оцену сваког захтева за међународну заштиту који се темељи на тој одредби, а узраст дотичне особе може бити релевантан. Нарочито треба сматрати да је *UNRWA*-ина помоћ или заштита престала у односу на подносиоца захтева када та агенција због било ког разлога више не може да обезбеди достојне животне или минималне сигурносне услове било којој особи без држављанства палестинског порекла која борави у сектору подручја деловања те агенције у којем је тај подносилац захтева имао уобичајено боравиште. Оцену о томе треба ли сматрати да је *UNRWA*-ина заштита или помоћ престала треба спровести полазећи од тренутка када је наведена особа без држављанства напустила сектор *UNRWA*-иног подручја деловања у којем је имала уобичајено боравиште, тренутка када надлежни управни органи одлучују о њеном захтеву за међународну заштиту или пак тренутка када надлежни суд одлучује о било ком правном средству поднетом против одлуке о одбијању тог захтева.

Образложење: Чланом 40. ставом 3. Директиве 2013/32 не прави се никаква разлика између првог захтева за међународну заштиту и накнадног захтева с обзиром на природу околности или сазнања на основу којих се може доказати да подносилац захтева испуњава услове за стицање статуса на основу Директиве 2011/95. Процену сазнања и околности у прилог тим захтевима у оба случаја треба спровести у складу с чланом 4. Директиве 2011/95. Из тога следи да се орган који одлучује о основаности накнадног захтева не може ограничити само на оцену нових околности или сазнања изнесених у прилог његовој допуштености, него мора узети у обзир све околности које је подносилац захтева изнео у прилог наведеном накнадном захтеву, у складу с чланом 4. ставом 1. Директиве 2011/95.

Линк: [С.Н., Л.Н. против Zamestnik predsedatel na Daržavnata agencija za bežancite](#)

10. Назив случаја: Европска комисија против Мађарске

Ознака предмета: C-123/22

Датум доношења одлуке: 13. јун 2024.

Чињенице случаја: Комисија је позвала мађарску владу да је обавести о мерама које је предузела како би се у потпуности ускладила с пресудом Комисија/Мађарска из 2020. Мађарска влада је одговорила да су транзитне зоне Рошке и Томпа затворене након доношења те пресуде и да је Мађарска тиме поступила у складу с пресудом Комисија/Мађарска из 2020. у погледу задржавања тражилаца азила. Што се тиче приступа поступку за међународну заштиту и удаљавања држављана трећих земаља с незаконитим боравком, мађарска влада сматрала је да је приликом извршења пресуде Комисија/Мађарска из 2020. суочена с „уставном дилемом“ у спровођењу обавеза које Мађарска има на основу права Уније. Зато је поднела Уставном суду Мађарске захтев за утврђивање да ли се Основни закон Мађарске може тумачити на начин да Мађарска може да спроведе обавезу која произлази из права Уније и која, у недостатку корисног учинка законодавства Уније, може држављанина треће земље с незаконитим боравком на територији Мађарске навести да тамо борави на неодређено време и, према томе, стварно припада њеном становништву. Комисија је Мађарској упутила писмо опомене, сматрајући да није предузела потребне мере како би поступила у складу с пресудом Комисија/Мађарска из 2020. Писмо опомене упућивало је на четири повреде утврђене у тој пресуди. Мађарска влада је одговорила изјавивши да се не може изјаснити о извршивости пресуде Комисија/Мађарска од 2020. до завршетка поступка пред Уставним судом. Затражила је од Комисије да наставак поступка извршења пресуде Комисија/Мађарска из 2020. услови исходом тог поступка пред Уставним судом како би се „осигурало поштовање уставног дијалога“. Наведена влада такође је изјавила да, супротно ономе што тврди Комисија, наглашавајући „надређеност без ограничења“ права Уније, уставна правила над њим имају предност. Уставни суд је пресудио, као прво, да све док Европска унија не извршава стварно подељену надлежност, Мађарска може извршавати ту надлежност, као друго, да, ако извршавање подељене надлежности од стране Уније може довести до повреде права на идентитет особа које бораве на територији Мађарске, Мађарска је дужна да обезбеди заштиту тог права и, као треће, да је заштита неotuђивог права Мађарске да одреди целовитост своје територије, своје становништво, свој облик владе и своју државну структуру део њеног уставног идентитета. Сматрајући да и даље нема усклађености с пресудом

Комисија/Мађарска из 2020., Комисија је поднела тужбу Суду правде ЕУ.

Став Суда правде ЕУ: Мађарска је повредила обавезе које има на основу члана 260. става 1. УФЕУ-а јер није предузела све мере за извршење пресуде у случају Комисија/Мађарска из 2020. године. Мађарској се налаже да Европској комисији плати паушални износ од 200 000 000 евра. Мађарској се налаже да Европској комисији плати новчану казну у износу од 900 000 евра по дану, рачунајући од дана објаве ове пресуде до дана извршења пресуде из 2020., у делу који се односи на члан 6. и члан 46. став 5. Директиве 2013/32/ЕУ о заједничким поступцима за признавање и одузимање међународне заштите. Мађарској се налаже да Европској комисији плати новчану казну у износу од 100 000 евра по дану, рачунајући од дана објаве ове пресуде до дана извршења пресуде из 2020. године, у делу који се односи на чланове 5., 6., 12. и 13. Директиве 2008/115/ЕЗ о заједничким стандардима и поступцима држава чланица за враћање држављана трећих земаља с незаконитим боравком. Мађарској се налаже сношење трошкова.

Образложење: Суд је у пресуди Комисија/Мађарска из 2020. пресудио да је Мађарска повредила своје обвезе које се односе, као прво, на приступ поступку међународне заштите, као друго, на задржавање тражилаца међународне заштите у транзитним зонама Рошке и Томпа, као треће, на удаљавање држављана трећих земаља с незаконитим боравком и, као четврто, на право тражилаца међународне заштите да остану на мађарској територији до истека рока предвиђеног за остваривање њиховог права на делотворан правни лек и, ако је то право остварено у предвиђеном року, до окончања поступка поводом правног лека. Треба приметити да се тужба Комисије не односи на задржавање тражилаца међународне заштите у транзитним зонама Рошке и Томпа и да се, што се тиче права тражилаца међународне заштите да остану на мађарској територији, та тужба односи само на ситуацију различиту од кризног стања насталог због масовног усељавања. Као прво, што се тиче приступа поступку међународне заштите, предметна повреда се састоји од неиспуњења обавеза које Мађарска има на основу члана 6. Директиве 2013/32. Та повреда је утврђена због кумулације, с једне стране, захтева да се захтеви за међународну заштиту који потичу од држављана трећих земаља или особа без држављанства које долазе из Србије подносе у транзитним зонама Рошке и Томпа и, с друге стране, постојања устаљене и опште управне праксе којом се драстично ограничава број подносилаца захтева којима је допуштено да свакодневно улазе у те транзитне зоне. У том погледу Суд је пресудио да члан 6. Директиве 2013/32 обавезује државе чланице да осигурају да дотичне особе имају могућност да делотворно искористе право на подношење захтева за међународну заштиту, укључујући и на њеним границама, чим о томе изразе намеру,

како би се тај захтев евидентирао и како би могао бити поднет и испитан уз стварно поштовање рокова утврђених том директивом. Наиме, сам циљ наведене директиве, а нарочито њеног члана 6. става 1., јесте да се зајемчи делотворан, једноставан и брз приступ поступку међународне заштите. Стога, што се тиче приступа поступку међународне заштите, извршење те пресуде захтева да Мађарска донесе све потребне мере како би гарантовала делотворан, једноставан и брз приступ поступку међународне заштите. Када је реч о праву тражилаца међународне заштите, у ситуацији која није кризно стање настало због масовног усељавања, да остану на мађарској територији до истека рока предвиђеног за остваривање њиховог права на делотворан правни лек и, ако је то право остварено у предвиђеном року, до окончања поступка поводом правног лека, у пресуди Комисија/Мађарска из 2020., закључак је да је Мађарска повредила обавезе које има на основу члана 46. става 5. Директиве 2013/32. Тај закључак се заснива на тврдњи, према којој, ако држава чланица одлучи да утврди правила о остваривању права на останак на својој територији, како је утврђено у члану 46. ставу 5. Директиве 2013/32, та правила морају бити дефинисана довољно јасно и прецизно како би се тражилац међународне заштите могао упознати с тачним опсегом тог права и како би могао да оцени да ли су та правила у складу с, између осталог, директивама 2013/32 и 2013/33. Стога извршење пресуде Комисија/Мађарска из 2020. у погледу предметне повреде захтева измене националног прописа, независно од околности на коју се позива Мађарска, према којој у пракси мађарски органи не спроводе протеривање све док одлука органа о одбијању захтева за азил не постане коначна. У том погледу треба подсетити на то да се пука управна пракса, која је по својој природи променљива према вољи управе и којој недостаје прикладни публицитет, не може сматрати ваљаним извршењем обавеза које произлазе из права Уније.

Линк: [Европска комисија против Мађарске](#)

11. Назив случаја: Q.Y. против *Bundesrepublik Deutschland*

Ознака предмета: C-753/22

Датум доношења одлуке: 18. јун 2024.

Чињенице случаја: Особа Q.Y., сиријска држављанка, стекла је статус избеглице у Грчкој 2018. године. Након тога је поднела захтев за међународну заштиту у Немачкој. Немачки Управни суд је закључио да постоји озбиљна опасност да ће Q.Y. у Грчкој бити подвргнута нечовечном или понижавајућем поступању у смислу члана 4. Повеље Европске уније о основним правима и да се тамо не може вратити.

Савезна канцеларија одбила је захтев особе Q.Y. за одобравање статуса избеглице, али јој је одобрио супсидијарну заштиту. Управни суд је потом одбио тужбу коју је особа Q.Y. поднела против те одлуке, сматрајући да је захтев за одобравање статуса избеглице неоснован јер особи Q.Y. у Сирији не прети прогон. Q.Y. је затим поднела жалбу Савезном управном суду уз тврдњу да је Савезна канцеларија била дужна да узме у обзир статус избеглице који су јој признали грчки органи. Савезни управни суд је заузео став да је Управни суд био дужан да мериторно одлучи о захтеву особе Q.Y. за међународну заштиту, уз образложење да се њен захтев није могао прогласити недопуштеним због претходног одобрења тог статуса у Грчкој јер постоји озбиљна опасност да ће она у тој држави чланици бити подвргнута нечовечном или понижавајућем поступању у смислу члана 4. Повеље. Међутим, када је реч о меритуму, суд је нагласио да је утврђено да особа Q.Y. не испуњава услове за добијање статуса избеглице, да је једина последица одлуке о одобравању статуса избеглице у Грчкој то да особа не може бити враћена у трећу државу из које је побегла, али да на основу ње не настаје никакво право на ново признавање статуса избеглице у Немачкој.

Став Суда правде ЕУ: Члан 3. став 1. Уредбе (ЕУ) бр. 604/2013 о утврђивању критеријума и механизма за одређивање државе чланице одговорне за разматрање захтева за међународну заштиту, члан 4. став 1. и члан 13. Директиве 2011/95/ЕУ о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или особа без држављанства за остваривање међународне заштите те члан 10. ставови 2. и 3., члан 33. став 1. и члан 33. став 2. тачку (а) Директиве 2013/32/ЕУ о заједничким поступцима за признавање и одузимање међународне заштите треба тумачити на начин да: када надлежни орган државе чланице не може искористити могућност коју даје потоња одредба да као недопуштен одбаци захтев за међународну заштиту који је поднео подносилац захтева коме је друга држава чланица већ признала такву заштиту, и то због озбиљне опасности да ће тај подносилац у тој другој држави чланици бит подвргнут нечовечном или понижавајућем поступању у смислу члана 4. Повеље, тај орган мора спровести ново појединачно, потпуно и ажурирано разматрање тог захтева у новом поступку за међународну заштиту који се спроводи у складу с директивама 2011/95 и 2013/32. Међутим, у оквиру тог разматрања наведени орган мора у потпуности узети у обзир одлуку наведене друге државе чланице о одобравању међународне заштите наведеном подносиоцу захтева као и елементе на којима се та одлука темељи.

Образложење: Право Уније у области међународне заштите, према тренутном стању, не садржи изричиту обавезу држава чланица да аутоматски признају одлуке о одобравању статуса избеглице које је донела друга држава чланица. Према члану 78. ставу 1. УФЕУ-а, циљ заједничке политике Уније у материји азила је да се понуди

одговарајући статус сваком држављанину треће земље којем је потребна међународна заштита и осигура поштовање начела забране присилног удаљења или враћања. Конкретно, чланом 78. ставом 2. тачком (а) УФЕУ-а предвиђа се да Европски парламент и Савет Европске уније усвајају мере за заједнички европски систем азила који обухвата „јединствени статус азила за држављане трећих земаља који је на снази у читавој Унији“. Законодавац Уније намерава да постепено, у фазама, успостави заједнички европски систем азила који би на крају требало да доведе до заједничког поступка и јединственог статуса избеглице који је на снази у целој Унији. Међутим, законодавац Уније у тренутној фази није успоставио начело према којем су државе чланице дужне да аутоматски признају одлуке о одобравању статуса избеглице које је донела друга држава чланица нити је ближе одредио начине спровођења таквог начела. Државе чланице, према тренутном стању права Уније, могу да предвиде аутоматско признавање таквих одлука које је донела друга држава чланица на основу повољније одредбе у смислу члана 3. Директиве 2011/95 и члана 5. Директиве 2013/32. Међутим, неспорно је да Савезна Република Немачка није искористила ту могућност. С друге стране, иако надлежни орган није дужан да призна статус избеглице само зато што му је тај статус раније одобрен одлуком друге државе чланице, он ипак мора у потпуности узети у обзир ту одлуку и елементе на којима се темељи. Наиме, заједнички европски систем азила темељи се на начелу узајамног поверења у складу с којим треба претпоставити, осим у изузетним околностима, да је поступање према подносиоцима захтева за међународну заштиту у свакој држави чланици у складу са захтевима права Уније, укључујући захтеве Повеље, Конвенције о статусу избеглица и Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Осим тога, узимајући у обзир начело лојалне сарадње, а како би се, колико је то могуће, осигурала усклађеност одлука надлежних органа двеју држава чланица о потреби за међународном заштитом истог држављанина треће земље или особе без држављанства, ваља сматрати да надлежни орган државе чланице који одлучује о новом захтеву треба у најкраћем року да започне размену информација с надлежним органом државе чланице која је истом подносиоцу претходно одобрила статус избеглице. С тим у вези, на првом је од тих органа да обавести други орган о новом захтеву, да му достави своје мишљење о том новом захтеву и да од њега затражи да у разумном року проследи информације којима располаже и због којих је одобрио статус. Сврха те размене информација је да омогући органу државе чланице којем је поднесен тај нови захтев да приликом провера које је дужно да спроведе у оквиру поступка за међународну заштиту буде у потпуности информисано.

Линк: [Q.Y. против Bundesrepublik Deutschland](#)

12. Назив случаја: А. уз учешће *Generalstaatsanwaltschaft Hamm*

Ознака предмета: C-352/22

Датум доношења одлуке: 18. јун 2024.

Чињенице случаја: Особа А. је турски држављанин курдског порекла. Италијанске власти су јој признале статус избеглице јер је била изложена опасности од политичког прогона од стране турских органа због подршке коју је пружала Курдистанској радничкој партији (ПКК). Особа А. борави у Немачкој. На основу налога за хапшење који је издао турски суд, Интерпол је издао упозорење за хапшење особе А. ради њеног изручења Турској у сврху кривичног гоњења због убиства. Терети се да је у Турској, након вербалног сукоба с оцем и братом испалила хитац из пушке, који је погодио њену мајку. Мајка особе А. преминула је од задобијених повреда. Особа А. ухапшена је у Немачкој и смештена у истражни затвор, а затим у притвор ради изручења. Решењем Високог земаљског суда у Хаму изручење особе А. Турској је проглашено допуштеним. Тај суд је сматрао да према немачком праву одлука о одобравању статуса избеглице коју су донели италијански органи нема обавезујуће дејство у поступку изручења који се води у Немачкој, али може представљати индицију при утврђивању, у сврху разматрања захтева за изручење, да ли би особа А. била изложена озбиљној и конкретној опасности од политичког прогона у Турској. Наведени суд је стога самостално размотрио захтев за изручење на основу аргумената које је поднела особа А., с једне стране, у оквиру поступка за азил који се води у Италији, а с којим се могао упознати након доставе докумената који се односе на тај поступак и, с друге стране, у оквиру поступка изручења. Такође је узео у обзир и јемства која су дали турски органи, а која се односе на то да ће се у кривичном поступку који ће се водити након изручења поштовати захтеви правичног суђења. Суд који је упутио захтев закључио је да не постоји опасност од политичког прогона нити озбиљни разлози на основу којих се може сматрати да је наведени захтев за изручење због извршења кривичног дела општег кривичног права поднет ради кривичног гоњења или кажњавања особе А. због њеног политичког уверења или да такви разлози у случају изручења могу отежати њен положај. Савезни уставни суд Немачке је укинуо то решење након што је особа А. поднела уставну тужбу. Према мишљењу тог суда, Високи земаљски суд у Хаму повредио је основно право особе А. које произлази из члана 101. става 1. Основног закона на основу којег никоме не сме бити одузето право да му суди законом установљени суд. Наиме, тај суд је, противно члану 267. трећем ставу УФЕУ-а, пропустио да упути Суду правде ЕУ претходно питање – које досад није појашњено, а нужно је за решење спора – да ли је, на основу права Уније, коначно

признавање статуса избеглице држављанину треће земље од стране државе чланице обавезујуће у поступку изручења који води надлежни орган друге државе чланице поводом захтева треће државе која је држава порекла тог избеглице.

Став Суда правде ЕУ: Члан 21. став 1. Директиве 2011/95/ЕУ о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или особа без држављанства за остваривање међународне заштите, у вези с чланом 18. и чланом 19. ставом 2. Повеље Европске уније о основним правима, треба тумачити на начин да када је против држављанина треће земље којем је признат статус избеглице у једној држави чланици поднет захтев за изручење у другој држави чланици на чијој територији борави, а који је издала његова земља порекла, држава чланица од које се изручење тражи не може одобрити изручење ако није започела размену информација с органом који је тај статус одобрио особи чије се изручење тражи и ако тај орган није опозвао наведени статус.

Образложење: С једне стране, у складу с чланом 18. Повеље, „[з]ајамчено је право на азил, уз поштовање правила из [Женевске конвенције] и [Протокола о статусу избеглица] те у складу с [УЕУ-ом] и [УФЕУ-ом]”. Према судској пракси Суда, на државама чланицама је да подносиоцима захтева и корисницима међународне заштите зајемче стварно остваривање права утврђеног том одредбом. Док год особа чије се изручење тражи има својство избеглице у смислу члана 2. тачке (д) Директиве 2011/95 и члана 1. одељка А Женевске конвенције, изручење те особе њеној трећој земљи порекла имало би за последицу то да би она била лишена могућности стварног уживања права које има на основу члана 18. Повеље. Стога, све док наведена особа испуњава услове за уживање тог својства, њено изручење трећој земљи из које је побегла и у којој јој прети прогон противно је члану 18. Повеље. У овом случају то значи да све док постоји опасност да ће особа А. На територији треће државе која је држава њеног порекла и која је издала захтев за изручење, бити политички прогањана, што је разлог због којег су јој италијански органи одобрили статус избеглице, њено изручење тој трећој држави искључено је на основу члана 18. Повеље. У том погледу, сама околност да се кривично гоњење ради којег се тражи изручење особе А. темељи на чињеницама различитим од оних које су основ за тај политички прогон не може бити довољна за искључење те опасности. С друге стране, чланом 19. ставом 2. Повеље апсолутно се забрањује протеривање особе у државу у којој постоји озбиљна опасност да буде подвргнута смртној казни, мучењу или другом нечовечном или понижавајућем поступању или казни. Дакле, када се особа на коју се односи захтев за изручење позива на озбиљну опасност од нечовечног и понижавајућег поступања у случају изручења, држава чланица од које се изручење тражи пре евентуалног изручења мора проверити да ли би се њиме угрозила права из члана 19. става 2. Повеље. У ту сврху, држава чланица се, у складу с чланом

4. Повеље, који забрањује нечовечно или понижавајуће поступање или кажњавање, не може ограничити на то да узме у обзир само изјаве треће државе која тражи изручење или чињеницу да је потоња прихватила међународне уговоре који у начелу јемче поштовање основних права. Надлежни орган државе чланице од које се тражи изручење у сврху те провере одлуку мора засновати на објективним, веродостојним, прецизним и одговарајуће актуализованим елементима, а који могу, између осталог, произлазити из међународних судских одлука попут пресуда Европског суда за људска права, судских одлука треће државе која тражи изручење као и одлука, извештаја или других докумената које су саставили органи Савета Европе или органи у оквиру Уједињених нација. Међутим, околност да је друга држава чланица особи чије се изручење тражи одобрила статус избеглице у складу с директивама 2011/95 и 2013/32 представља посебно озбиљан елемент који надлежан орган државе чланице од које се тражи изручење мора узети у обзир приликом оцене опасности од повреде члана 21. става 1. Директиве 2011/95 те члана 18. и члана 19. става 2. Повеље. Стога одлука о одобравању статуса избеглице треба, под условом да га држава чланица која га је одобрила није опозвала или укинула, да наведе тај орган да на основу тих одредби одбије изручење.

Линк: [А. уз учешће Generalstaatsanwaltschaft Hamm](#)